

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA,
KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON 55-22 DO 55-26

ROKOPISI SE NE VRACAJO

IZHAJA V S A K DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INERATNI ODDELEK
LJUBLJANA

TELEFON 35-32, 35-33

POSTNI CEKOVNI RACUN
V LJUBLJANI ŠT. 60 4045 03

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROCNINA
45 DIN

Maršal Tito o zunanji politiki vlade FLRJ

Vlada FLR Jugoslavije zastopa v svoji zunanji politiki neomajno načelo doslednega boja za ohranitev miru na svetu

Beograd, 31. marca. Na današnji skupni seji obeh svetov Ljudske skupščine FLRJ, katere so se udeležili tudi predstavniki diplomatskega zbora v Beogradu, je podal predsednik vlade FLRJ maršal Tito eks-
poe o zunanji politiki FLRJ.

Seji je predsedoval Franjo Gaži, podpredsednik zveznega sveta FLRJ.

Nastop maršala Tita na govorniš-
kem odru so pozdravili poslanci in
občinstvo z vztrajnim in dolgotrajnim
ploskanjem ter vzkliki »živele! Ko
so se ovacije polegale, je imel maršal
Tito naslednji govor:

»Tovariši in gospodje poslanci!

Vlada FLRJ zastopa v svoji zunanji
politiki neomajno načelo doslednega
boja za ohranitev miru na svetu ter
ekonomskega in kulturnega sodelo-
vanja. Delegacija, ki je zastopala na-
šo deželo, je vodila na mednarodni
mirovni konferenci vztrajen boj za
pravične zahteve naših narodov v
zvezi s pripravami in pogajanj o mi-
ru v Londonu, New Yorku in Parizu.
To svojo dolžnost je izvrševala z naj-
večjo vztrajnostjo in dostojanstvenostjo
in zahtevala, da bi zadovoljili upra-
vičene zahteve Jugoslavije kot dežele,
ki je materialno najbolj trpela pod
okupacijo in imela v vojni velikanske
ljudske žrtve. Pri teh svojih naporih
je naša delegacija na popolno pod-
poro delegacije Sovjetske zveze na-
čela z g. Molotovim in na podporo
ostalih delegacij britanskih slovanskih
dežel Poljske in Čehoslovaške. Zelo
smo hvaležni veliki Sovjetski zvezi in
drugim britanskim deželam, Poljski in
Čehoslovaški, za to podporo in po-
polno razumevanje za naše žrtve in
pravice. Na žalost pa smo se morali
z veliko grenkobo prepričati, da nam
nekateri naši zavezniki iz vojne, zlasti
Anglija in Amerika, na vse mogoče
načine odklanjajo pravice in zavzemajo
stališče, o katerem bi včasih le težko
rekli, da je stališče prijateljskih de-
žel. Spominimo se samo našega boja
za Istro, Trst in Slovensko Primorje
na mirovni konferenci v New Yorku
in Parizu. Naši zavezniki iz vojne,
Anglija in Amerika, so nam skupno z
nekaterimi malimi deželami in celo
onimi, ki niso sodelovale v vojni,
vztrajno nasprotovale in na koncu
uspele, da naši deželi, ki je izmed
vseh dežel v Evropi največ trpela in
dala relativno več žrtev, kakor pa ka-
tera koli prej navedena velika zavez-
nica v vojni, niso izpolnili velik del
njihovih upravičenih zahtev. Po mirov-
ni pogodbi z Italijo je ostal velik del
naših bratov v Istri, Trstu in Sloven-
skem Primorju še nadalje izven
naše dežele, čeprav so dali ti naši
bratje med vojno zaveznikom drago-
cen prispevek v krvi za skupno zmago
in za svojo svobodo, katere pa so
krivili te zavezniki niso dosegli.

Krvica nasproti našim narodom je
bila tako velika, da je bila vlada
pred alternativno, ali naj podpisše
mirovno pogodbo, ki je pomenila za
našo diktat zapadnih držav. Vlada, do-
sledna v boju za uresničenje in utrdi-
tvi miru, se je odločila, čeprav s tež-
kim srcem, da bo podpisala mirovno
pogodbo z Italijo, ki pomeni veliko
krivico za našo deželo, popolnoma
prepričana, da tega dejanja ne odo-
bravajo le vsi narodi Jugoslavije, am-
pak tudi ljudstvo, ki je ostalo izven
meje naše dežele in katerega ne bomo
nikdar pozabili, kakor smo to pouda-
rili v deklaraciji pri podpisovanju mi-
rovne pogodbe (ploskanje).

Razume se, da so mnogi hujšaki
na novo vojno in reakcionarni podpi-
sovalci upali, da ne bomo podpisali
mirovne pogodbe z Italijo. S tem so
hotel prikazati Jugoslavijo kot drža-
vo, ki ogroža mir. S tem v zvezi so že
delali vsakovrstne kombinacije, zato
je bil tudi to eden izmed vzrokov, da
podpisano pogodbo in tako onemogo-
čimo vojne hujšake v tem delu Ev-
rope, ki so spekulirali na sovraštvo
in spopade med Italijo in Jugoslavijo.
S podpisom mirovne pogodbe z Ita-
lijo so ustvarjeni pogoji za vzpostavitev
normalnih odnosov s to sosedno
državo, s katero hočemo živeti po
možnosti v čim boljših odnosih in so-
delovati zlasti v ekonomskem po-
gledu.

Podobno, ako ne še slabše, pa je
vprašanje Koroske. Naša vlada je po-
slala konferenci velikih štirih posla-
nico, ki neizpodbitno dokumentira na-
še zahteve po priključitvi onega dela
Koroske, ki je naseljen po večini s
Slovenci in ki pripada nam iz etnič-
nih in zgodovinskih razlogov. Poleg
tega pa naši bratje na Koroskem sa-
mi vztrajno zahtevajo priključitev k
svoji matični deželi — Ljudske repu-
blike Sloveniji. Te svoje zahteve pod-
pirajo tudi s tem, da so se oni edini
dejansko borili v Avstriji na strani
zaveznikov tako proti nemškemu, ka-
kor avstrijskemu fašističnemu osvaja-
lju, ki ni bil med vojno nič manj
nedežen in skromen po svojih de-
janjih in osvajanem apetitu kakor nem-
ski. Med številnimi nemškimi divizi-
jami, ki so sežigale, obesale in ubi-
jale naše državljane, je bilo 14 divizij

takih, v katerih je bilo od 60 do 100 %
Avstrijcev. Njihova zveststva smo zelo
dobro spoznali med vojno, koman-
danti teh avstrijskih divizij pa so
končali ali še končujejo svojo kariero
zaradi njihovih zločinov nad našimi
narodi pred našimi ljudskimi sodišči.
Nekateri današnji avstrijski oblastni-
ki, ki jih podpirajo njihovi zapadni
pokrovitelji, bi radi dokazali svetu, da
Avstrija ni vedila vojne proti nam in
drugim zaveznikom, kakor da njeni
vojaki ne bi ropali, ubijali in uniče-
vali vsega, kar jim je prišlo pod roke
v Jugoslaviji in povsod, kjer so bili.
Rad bi si celo izmislili nekakšen
odpor proti Hitlerju itd. med vojno,
toda dobro je znano, da to ni res.
Avstrija ni dajala med vso vojno ni-
kakovega odpora in sicer enostavno za-
rad tega, ker ga ni hotela dati, ker se
je strinjala s Hitlerjevo osvajanjo
politiko, ker je dobivala precejšen del
v vojni naropanega blaga, pa tudi
zaradi tega, ker je priključil Hitler
svoji ožji domovini Avstriji velik del
Jugoslavije in sicer več, kakor dve
tretjini Slovenije. V domove izgnanih
in preseljenih Slovencev, ki jih je bilo
na stotine, pa niso prišli Nemci iz
raja, ampak Nemci iz Avstrije. To
so samo nekatera dejstva, ki dokazu-
jejo, da je Avstrija sokrivica in pomo-
gač Hitlerja v vojni. To so dejstva, ki
obtožujejo Avstrijo kot sokrivca za
opustitve drugih dežel, in zahteva-
jo, da mora Avstrija povrniti naši de-
želi povzročeno škodo. Avstrija je v
celoti sodelovala pri zavrženem napadu
na Jugoslavijo, predvsem pa v dolgo-
trajni okupaciji naše dežele.

Ce hočemo danes predstavniki Ame-
rike, Anglije, pa tudi Francije po
vsem tem osvojitvi Avstrijo njenih
obveznosti, ki izhajajo iz njene ude-
ležbe v vojni na strani Hitlerja, Mus-
solinija in drugih, potem naši zavez-
niki tega ne delajo iz občutka pravi-
ce, ampak vsled drugih računov, kate-
rih ni težko uginiti.

Predstavniki zapadnih dežel, pred
vsem Amerike in Anglije, vztrajno
nasprotujejo zadovoljitvi naših upra-
vičenih zahtev, da bi priključili k Ju-
goslaviji del Koroske, ki je naseljen
prijateljsko Slovenci. Za to našo upra-
vičeno zahtevo se enostavno ne zme-
nijo.

Med tem, ko so poudarjali pri Trstu
etnične razlike, zaradi katerih Trsta
ni mogoče priključiti Jugoslaviji, ne
navajajo v primeru Koroske tega raz-
loga, ker govori neizpodbitno v korist
Jugoslavije. S tem, da preprečujejo
zadovoljitev upravičenih zahtev Ju-
goslavije glede Koroske, mislijo, da je
stvar za vedno likvidirana. Vprašanje
Koroske pa za nas ne bo likvidirano
in odstranjeno z dnevnega reda vse
dotlej, dokler ne bo nekega dne za
nas pravično rešeno (dolgotrajno plo-
skanje).

Tudi glede reparacij, ki jih mora
dobiti Jugoslavija, zastopajo zapadne
velesile stališče, ki ni niti malo v kor-
ist Jugoslaviji, ker vsote, ki so bile
določene na račun Jugoslavije, niti
približno ne ustrezajo dejanski škodi,
ki jo je utrpela Jugoslavija v vojni.
Tako so nam privolili po mirovni po-
godbi z Italijo namestu minimalne
vsote 400 milijonov, katero smo za-
htevali, vsega 125 milijonov dolarjev,
čeprav je škoda, ki so nam jo povzro-
čile fašistične čete Mussolinija med
okupacijo onega dela Slovenije, Dal-
macije, Črne gore, Hercegovine ter
dela Bosne, Like in Korduna, velikans-
ka in neprecenljiva v gmočinah in člo-
veskih žrtvah, tako da predstavljajo
reparacije v višini 125 milijonov do-
larjev, kolikor moramo dobiti od Ita-
lije, v primeri z dejansko škodo bolj
simbolično vsoto kakor pa odškodnino
za škodo.

Se slabši pa je položaj glede repa-
racij, ki jih moramo dobiti od Nem-
cije. Po Potsdamskem sporazumu mo-
ra dobiti Jugoslavija reparacije iz za-
padne cone, ki so jo okupirale angle-
ške, ameriške in francoske čete. An-
glija pa tudi Amerika sta se zavezali,
da bosta dali Jugoslaviji reparacije,
katere ji bodo prisodili, toda, kak je
bil položaj glede tega doslej?

V Parizu je bila določena pri po-
gajanjih za razdelitev reparacij viši-
na kvote, ki naj bi jo dobila kaka za-
vezniška dežela. Na Jugoslavijo je od-
padlo na račun reparacij, ki jih mo-
ramo dobiti od Nemčije, 9,6 % iz to-
varn, raznih instalacij, ladij itd., 6,6 %
pa iz imovine v inozemstvu, t. j. iz
nemške imovine v inozemstvu. Toda,
kaj smo prav za prav do sedaj do-
bili? Imeli ste že priložnost slišati to od
našega predstavnika v medzavezniki
agenciji za reparacije v Belgiji, tov.
Ivekovića, kakšne težave nam povzro-
čajo okupacijske oblasti v zapadni
Nemčiji glede prejemanja reparacij,
in zato se ne bom spuščal v podrobnosti,
ampak bom navedel samo približno
številko, koliko nam je bilo do
sedaj prisojenega v dolarjih na račun
reparacij od Nemčije. Doslej so na-
menili Jugoslaviji material v vredno-
sti kakih 5.180.000 dolarjev, od česar
je prišlo v deželo do sedaj kakih 12 %.

Po sporazumu v Potsdamu znašajo
celotne nemške reparacije 20 milijard
dolarjev, od česar bo dobila Sovjetska
zveza 10 milijard, vseh pri tem tu-
di Poljsko. To je povsem upravičeno,

ker je Sovjetska zveza zares strašno
trpela med vojno, podobno pa tudi
Poljska. Preostalih 10 milijard do-
larjev morajo dobiti Anglija, Amerika,
Francija, Jugoslavija in druge
dežele, ki so jih okupirale nemške čete.
Od te reparacijske vsote bi odpadlo
na Jugoslavijo približno 700 do 800
milijonov dolarjev, kar se daleč ni
v skladu s stvarno škodo, ki jo je
utrpela Jugoslavija v materialnem po-
gledu pod nemško okupacijo.

Razume se, da se mi ne moremo
pomiriti s takim stanjem stvari in za-
hlevamo, da nam dajo oni del nem-
skih reparacij ki je določen za nas.
neokrnjen, prav tako pa zahtevamo,
da nam povrne Avstrija škodo v obli-
ki reparacij. Če pa hočemo nekateri
zavezniki spregledati Nemčiji ali Av-
striji reparacije iz katerih koli vzro-
kov, potem naj storijo to na svoj ra-
čun (veliko odobranje). Ne pa na
račun naše dežele, ki je v material-
nem oziru relativno najbolj trpela in
se zaradi tega ne more v nobenem
primeru odreči celotnemu delu repa-
racij, ki so ji namenjene.

Razume se, da je tako stališče naš-
ih zapadnih zaveznikov nasproti Ju-
goslaviji glede njenih upravičenih in-
teresov posledica njihovega splošnega
političnega stališča nasproti novi Ju-
goslaviji, ki ga ne moremo imeno-
vati kot prijateljskega. Jugoslavija
jim kot taka ni simpatična, ker je šla
po poti popolne politične in ekonoms-
ke neodvisnosti resnične ljudske de-
mokratije, ne pa po poti psevdodemokracije, ki so nam jo stalno in
imperativno priporočali. Ne, naši na-
rodi niso več hoteli, da bi se pri nas
obnovila tako imenovana zapadna de-
mokratija, demokracija Pašića, Bože
Maksimovića, nazvanega »kundak«,
Stojadinovića, Jevtića, Dragiša Cvet-
kovića, Mačka, kralja Aleksandra in
Pere Živkovića. Naši narodi so si iz-
brali novo pot, pot splošne izgradnje
naše dežele ter ustvarjanja nove in
srečnejše bodočnosti za najširše de-
lovne množice ljudstva v mestu in na
deželi.

Z neverjetno vztrajnostjo kleveta
zapadna reakcija Sovjetsko zvezo, ka-
ko naj bi spravila pod svoj vpliv
male dežele v Vzhodni Evropi, med
katerimi je tudi Jugoslavija. Jugosla-
vijo pa klevetajo, da je naveden sa-
telit itd. Da, Jugoslavija in druge de-
žele na vzhodu gredo skupno s So-
vjetsko zvezo prav zato, ker vedo, da
Sovjetska zveza ne ogroža njihove ne-
odvisnosti (dolgotrajno ploskanje in
odobranje). S Sovjetsko zvezo smo
složni tudi po vojni prav zaradi tega,
ker smo se globoko prepričali, da ima
izmed velikih zaveznikov samo So-
vjetska zveza razumevanje za naše
trpljenje in žrtve v veliki osvobodilni
vojni (odobranje). Mi in ostale ma-
le dežele na vzhodu Evrope smo složni
s Sovjetsko zvezo, ker smo se pre-
pričali, da se izmed vseh velikih in
malih zaveznikov na zapadu samo So-
vjetska zveza iskreno in vztrajno bori
za utrditev miru na svetu, ki je na-
rodom tako potreben (dolgotrajno
odobranje). Mi smo složni s Sovjetsko
zvezo zaradi tega, ker prihajajo iz
Sovjetske zveze glasovi o miru,
kar ustreza tudi našim težnjam, na-
sprotno pa govorijo na zapadu nepre-
nehoma o atomski bombi in grozijo z
vojno (burno ploskanje). Vidimo ka-
ko so se anizirale Anglija, Amerika
in nekatere druge dežele v Grčiji, In-
doneziji, na Kitajskem itd., da bi za-
dušile svobodno ljudstva in demo-
kratične pravice. Vidimo tudi, da gro-
zijo ameriški imperialisti z odkrito
vojno onim deželam, ki se ne morejo
koristiti njihovi finančni in imperialisti-
čni diktaturi.

Istočasno se se strinjamo z vsemi
naprednimi demokratičnimi silami na
zapadu, ki si tudi želijo miru in pri-
jateljskega sodelovanja, in ki tudi
vodijo boj proti vojnim hujšakem v
njihovih deželah.

Nas stalno vprašujejo, zakaj niso
naši odnosi n. pr. z Ameriko boljši.
Na to smo često odgovorili in danes
odgovarjamo, da to zboljšanje odno-
sov z Ameriko ni odvisno od nas. Po-
skušali smo vse, da bi se ti odnosi
zboljšali, toda, kaj moremo mi, če
ameriško veleposlaništvo z velepos-
lanikom Petersonom na čelu ni na-
pravilo nobene take poteze, ki bi omogo-
čila zblizanje med Jugoslavijo
in Ameriko. Nasprotno, veleposlanik
Peterson in njemu podrejeni usluž-
benci so delali vse, da se ti odnosi
poslabšajo. Na eni strani neprestano
vmešavanje v naše notranje zadeve in
podpiranje reakcije pri nas, kar po-
meni z drugimi besedami oviranje
konsolidacije naše države, na drugi
strani pa neprestano klevetniško ob-
veščanje ameriške javnosti o novi
Jugoslaviji, prav tako pa tudi po vsej
verjetnosti nepravilno obveščanje
ameriške vlade o razmerah v naši
državi.

Nam se često očita, da ne cenimo
pomoči, ki nam jo je nudila Unra po

vojni, včasih pa se kaže in mislim,
da se ne motim, da nas hočejo pre-
motiti z izkazovanjem določene po-
moči našim narodom, kakršen je pri-
mer s pšenico in podobno. Razume se,
da ni točno, da mi ne cenimo pomoči
Unre, mi to pomoč cenimo, ker je zelo
dobrodošla naši razrušeni in izmu-
čeni državi, vendar pa naši narodi ne
smatrajo te pomoči za milostino, am-
pak za pomoč, do katere imajo polno
pravico kot zavezniki, ki v skupnem
boju ni štedil nobenih žrtev za zma-
go Združenih narodov. (Burno in
dolgotrajno odobranje.) Ako vza-
memo odnos v ljudskih žrtvah, po-
tegne tehnična absolutno na stran
Jugoslavije v razmerju do Amerike.

Nadalje, naši narodi: naši kmetje,
delavci in ljudska inteligenca niso
med vojno obžalovali svojih življenj,
kaj še imovine. Ljudstvo v mnogih
področjih naše države je žrtvovalo
svojo imovino: hiše, živino in vse, kar
je imelo, in potem naj bi to ljudstvo
ne imelo pravice do pomoči.

Ce imajo kdo pravico kaj očitati ozi-
roma biti nezadovoljen, potem so to
naši narodi, ker morajo z ogorčenjem
gledati, da naši zapadni zavezniki
tudi pri prehrani upoštevajo bolj dr-
žave, katerih žrtev je bila naša drža-
va v tej vojni, kakor Jugoslavijo, ki
je bila njihova zvesta zaveznica. Rav-
nanje ameriških uradnih krogov gle-
de nadaljnjega pošiljanja živil, pšeni-
ce in podobnega v Jugoslavijo, kar so
zahtevali predstavniki Unre, ker vlada
v Jugoslaviji razen vojnih razdejanj
zaporedoma že dve leti velika suša,
ni v nobenem primeru v skladu z nji-
hovimi izjavami, da dajanje pomoči v
vojni prizadetim državam ni odvisno
od notranjih političnih razmer kate-
koli države.

Tovariši in tovarišice! Rad bi spre-
govoril še nekaj besed o tisti, lahko
bi skoraj rekel, zoprni kampanji, ki
se sedaj zlonamerno in zelo tenden-
čno vodi v nekaterih zapadnih državah
zoper Jugoslavijo.

Za temo so vzeli pšenico. Zapadni
tisk govori, da je v Jugoslaviji straš-
na lakota, da grozi Jugoslaviji zaradi
lakote katastrofa, da je Jugoslavija iz-
važala svojo pšenico in koruzo, na-
rod na strada, da je jugoslovanska
vlada prosila Ameriko za 200.000 ton
in da je prosila celo Anglijo, naj bi
na nekakšen način preprečila to tra-
gedijo, ki čaka našo ljudstvo, da Ju-
goslavija izvažajo svinje in mast —
in bogve kaj še vse — v inozemstvo.

Ta dvoličnost te kampanje, ki je v
lesni zvezi z izjavami nekaterih urad-
nih krogov, je jasna in se vidi, da je
tendenčna in da hoče škodovati naši
državi. Na eni strani so odklonili po-
moč naši državi, na drugi strani pa
tarnajo, kako strašno trpi naša drža-
va in kako ji grozi katastrofa. (V dvo-
rani smeh.) Kaj je na stvari?

Tovariši! Jugoslovanska vlada ozi-
roma zunanje ministrstvo je po mi-
nistrovem pomočniku zahtevalo od
ameriškega odpravnika poslov, naj
pošlja stvarna poročila ameriški
vladi in naj sporoči, da se v Ju-
goslaviji zares čuti potreba po pomoči
v žitu.

Ničesar drugega ni zahtevala. Stori-
la ni nikakega oficijelnega koraka.
Mi res potrebujemo žito, ker smo
imeli zaporedoma dve leti sušo, ker
so zlasti najbolj pasivni kraji, kakor
n. pr. Lika, Kordun, Črna gora, Bos-
na in Hercegovina, pa tudi mnogi
drugi kraji ostali popolnoma brez
vsega, tako da moramo danes napeti
vse sile, da prehranimo to prebi-
valstvo. Po zunanjem ministrstvu smo
dali vedeti zaveznikom, da ne pro-
simo na kolenih pomoči, ampak pro-
simo pomoči, ker imamo pravico na-
njo.

Ce dajajo pomoč Nemčiji, Avstriji
in drugim državam, ki so bile v vojni
proti nam in zaveznikom, zakaj ne bi
imeli mi pravice do te pomoči? Toda
oni so to našo zahtevo spreminili v
propagando, češ da smo padli na ko-
lena, da jugoslovanska vlada nima
sposobnosti, ker je pripeljala ljudstvo
zaradi lakote na rob propada. S tem
bi želeli izpodkopati naš ugled v
inozemstvu in dokazati, da Jugosla-
vija ni konsolidirana in solidna drža-
va, z eno besedo, da jih rabimo, in
če mi pristanemo na to, da bomo naši
varuhi, da nam bodo dali 200.000 ton
žita. Toda mi, tovariši, nečemo va-
ruhov. (Splošno viharno in dolgotraj-
no ploskanje. Vzklik: Dol z imperia-
lizmom!)

Storili smo vse, kar je bilo v naši
moči, da v naši državi nihče ne bo
umrl zaradi lakote. Tudi danes se
trudimo, ko zahtevamo žito pri tistih,
ki ga imajo, da bi ga dali tistim, ki
ga nimajo. Če bodo pri tem pokazali
nerazumevanje ali zlobno nasprotov-
vanje, sem prepričan, tovariši po-
slanci, da bo vse naše poštno ljud-
stvo odobrilo tudi naše najostreje
ukrepe zoper tiste, ki bi nas skušali

v teh težkih časih ovirati. (Viharno
odobranje in vzkliki: Tako je!)

Kakor sem že rekel, nas obreku-
jejo, da izvažamo živež. Konkretno
pravijo, da smo dali 20.000 ton pšeni-
ce in koruze Rumuniji in 10.000 ton Al-
baniji. Tovariši, kaj je na stvari? Ko je
bilo lanske jeseni vsemu svetu, pa
tudi nam znano, da je v Rumuniji
teško in kritično stanje, da so kraji,
kjer je ljudstvo v nevarnosti, da po-
mirje od lakote, je prišel k meni se-
kretar romunske vlade in me na-
prosil, naj bi pomagali Rumuniji in
da bi ji posodili. Rekel sem mu, da
ne moremo prodajati, da tudi ne mo-
remo podariti, ker tudi sami nimamo;
če pa bi vsaj nekaj imeli, ki rade
volje podarili, ne pa prodali. Rekel
sem mu, da bomo posodili Rumuniji,
čeprav sami potrebujemo. S tem se
je popolnoma strinjal in rekel, da bo
to za Rumunijo resna pomoč, če v
decembru ne bo prišlo do lakote. In
res smo Rumuniji posodili 20.000 ton
pšeni-
ce in koruze. Sedaj vodijo v ino-
zemstvu kampanjo, češ da izvažamo
žito in zakaj naj bi nam potem oni
dali žito. Torej človekoljubno, pri-
jateljsko in najbolj človeško kretanje
naše vlade izrabljajo reakcionariji zo-
per nas tudi v naši državi, češ da
razsipno gospodarimo tudi na zunan-
ju in češ da delamo proti svojemu last-
nemu ljudstvu.

Ista stvar je tudi z Albanijo. Al-
banija je bila naša zaveznica v vojni,
njeni sinovi so padli v Sandžaku in
se skupaj z nami borili na svojem in
našem ozemlju. Toda zapadni za-
vezniki, ki bi jim bili morali poma-
gati, so pokazali hrbet: proti njej se
vodi divja kampanja. Ali naj mi kot
narod, ki ve, kaj pomeni trpljenje,
ostanemo pri vsem tem pasivni in ali
se nam more zameriti, če nismo mo-
gli mirno gledati, kako je albanski
narod zapuščen od vseh ter strada in
umira, da bi po njihovi zamisli laze
postal njihov plen? Mi kaj takega ni-
smo mogli storiti in smo pomagali
albanskemu narodu, kolikor smo mo-
gli; če pa bo treba, mu bomo še po-
mogli. (Viharno ploskanje.)

Danes torej izjavljamo tukaj, da ni
resnica in da je navadno obrekovanje,
da izvažamo v inozemstvo živež, pše-
nico, koruzo, svinje, mast itd. Danes
navajajo že številke, mi pa nismo iz-
vozili še niti 1 kg masti in ne bomo
izvozili niti enega kilograma, dokler
ne bomo krili svojih potreb.

Vse to so klevete, ki imajo jasno
tendenco. Tukaj svečano izjavljam,
da ne bomo nikoli od nikogar zahtev-
vali milosti, ampak samo pomoč, tisto
pomoč, do katere imamo po našem
mnenju pravico. (Viharno odobranje
in ploskanje.)

Ne, tovariši! Ljudski poslanci, ni
na naši strani krivda, če se odnosi z
ameriško vlado niso zboljšali, ker mi
zares želimo, da bi se ti odnosi zbol-
jšali in se trudimo na vso moč, hkrati
pa pričakujemo, da nam bodo tudi z
druge strani prišli nasproti.

Se eno vprašanje, s katerim ni-
slam, da se moram pečati, in to so od-
nosi z Grčijo. Odkar je narod v tej
državi zaradi inozemske intervencije
izgubil svojo svobodo in odkar je ta
država postala igrača v rokah neka-
terih imperialističnih sil, so se odnosi
z njo poslabšali. Da se razumemo: ne
z narodom Grčije, z njim se odnosi
niso poslabšali, ampak s tistimi, ki so
jih grškemu narodu vsilili kot oblast-
nike. Grška vlada je pred Varnostnim
svetom oklevetala Jugoslavijo, Bolga-
rijo in Albanijo, da so one povzročile
državljansko vojno v Grčiji in da vse
tri balkanske države podpirajo grško
demokratično armado in podobno. Do-
sedanja preiskava v Grčiji je dokaza-
la, da so obtožbe grške vlade pred
Varnostnim svetom navadno potvorbe
in klevetanje Jugoslavije, Bolgarije
in Albanije. Ta preiskava pa je tudi
odkrila pred vsem svetom to, česar
ni pričakovala niti grška vlada, niti
njeni varuhi. Odkrilo se je brezvladje
in kruti teror nad demokratičnimi
množicami Grčije in nad Makedonci v
Egejski Makedoniji (ploskanje). Po-
kazalo se je, da so popolnoma resnič-
ni vsi podatki v spomenici, ki jo je
jugoslovanska vlada predložila Zdu-
ženim narodom o preganjanju Makedo-
ncev v Egejski Makedoniji. Ta spo-
menica je bila takrat odklonjena in
niso razpravljali o njej, da bi se za-
vedla raziskala.

Ne bom se spuščal v nadaljnjo po-
dobno analizo o tem, kdo je zakrivil,
kar se danes dogaja v Grčiji, moja
dolžnost pa je, da zavrnem vsa obre-
kovanja in obtožbe zoper Jugoslavijo
kot neosnovane in tendenčne. Vse
gradiivo, ki ga je dobila komisija v
Grčiji, zgovorno potrjuje to, kar sem
rekel.

Je pa neka druga stvar, zaradi ka-
tere moramo biti previdni, kadar gre
za Grčijo. V Grčiji ni samo gneздо,
polno vseh mogočih požukov monar-
hofsističnih izjav in izjav Jugoslavije,
Bolgarije in Albanije, ampak je Grčija po-
stala ena izmed oporišč imperialistič-
nih sil, ki lahko ogrozijo mir na Balka-
nu in na svetu. O tem govorim na

tem mestu zato, da se bo vedelo, za
kaj gre, da se bo vedelo, odkod naen-
krat taka skrb ameriških uradnih
krogov za Grčijo in Turčijo, zakaj ta-
ko sovraštvo teh krogov nasproti
grškim demokratičnim silam.

Tovariši poslanci! Reakcionariji na
zapadu navadno govorijo o dveh blo-
kih: o zapadnem in o vzhodnem. To
govore tisti, ki si žele vojne. Če bi ta
njihova trditve postala resnica, bi bila
nevarnost vojne trajna, ker imajo blo-
ki v sebi tako nevarnost, toda danes
si moramo z vsemi silami prizadevati,
da se te želje reakcionarnih vojnih
hujšakov ne bodo uresničile. Danes
sta na svetu dve fronti. Nevarna, če-
prav maloštevilna fronta imperiali-
stičnih vojnih hujšakov, in velikan-
ska fronta narodov v vseh državah,
ki si žele miru. (Viharno odobranje
in dolgotrajno ploskanje.)

Troj fronta pripada nepremagljivi
Sovjetski zvezi, tej fronti pripadajo
nova Jugoslavija, Poljska, Čehoslo-
vaška, Rumunija, Bolgarija, Albanija,
demokratične sile Grčije, Madžarska,
teji fronti pripada velikanška večina
narodov Amerike, Anglije, Francije,
Italije in vseh ostalih držav ne samo
v Evropi, ampak tudi na vsem svetu.
(Viharno odobranje.)

Neprestana budnost in razkrinkava-
nje vseh izizvajev, vojnih hujšakov
in raznih imperialističnih manevrov
je najboljša in najučinkovitejša obli-
ka boja za utrditev miru na svetu.

Jugoslavija bo ostala tudi še nade-
lje zvesta dosednji smeri v svojem
boju za utrditev miru in tesnega sode-
lovanja z vsemi državami, ki so pri-
pravljene sprejeti to sodelovanje, ker
sem prepričan, da boste to odobrili vi,
ljudski poslanci in vsi naši narodi.
(Viharno odobranje in ploskanje.)

V popolnem skladu s prizadevanjem
za vsestranskim sodelovanjem je bilo
delo vlade FLRJ v preteklem razdobju,
prav to pa velja tudi za prihodnje
razdobje. Hočemo razen političnih in
kulturnih odnosov navezati tudi naj-
boljše in čim najtesnejše gospodarske
odnose z vsemi državami, ki si to žele
in ki so prijateljsko razpoložene na-
proti novi Jugoslaviji. To velja v
prvi vrsti o odnosu s sosednimi drža-
vami. Pri tem svojem prizadevanju
je vlada dosegla že lepe uspehe, ki so
neprecenljive vrednosti za izgraditev
in miren razvoj naše države. Kakor je
že znano, je vlada 1. 1945. sklenila
pogodbo o prijateljstvu in vzajemni
pomoči s Sovjetsko zvezo, take pogod-
be pa je sklenila 1. 1946. tudi z repu-
bliko Poljsko in Čehoslovaško in
končno z republiko Albanijo. Razen
trgovinskih pogodb in kulturnih kon-
vencij je vlada sklenila tudi pogodbe
o tesnem ekonomskem sodelovanju s
Sovjetsko zvezo in Albanijo. To eko-
nomsko sodelovanje ima v načrtu
ustanovitve skupnih podjetij, izmed
katerih so s Sovjetsko zvezo že skle-
njene pogodbe o skupni donavski
družbi za plovo in za letalski pro-
met. V teku so pogajanja za ustano-
vitev drugih družb s Sovjetsko zvezo.
Z Albanijo smo ustanovili že celo
vrsto skupnih družb, tako n. pr. skup-
no družbo za nafto, za pomersko plo-
vo, za gradnjo železnice itd. Poleg tega
je zelo važen sporazum z Albanijo o
izenačenju valut in o ukinitvi carin-
skih mej med našima dvema drža-
vama.

S Čehoslovaško smo sklenili zelo
obsežno trgovinsko pogodbo, ki je po
svojem obsegu in značaju zelo važna
za gospodarsko sodelovanje med na-
šima dvema državama. Podobne po-
godbe bomo te dni sklenili tudi z ne-
katerimi drugimi državami, kakor n.
pr. z Madžarsko in drugimi. Imamo
pogodbo s Poljsko, v teku pa so po-
gajanja za novo še večjo izmenjavo
blaga.

Z bratsko Bolgarijo redno izmenja-
vamo blago, pred par dnevi pa je bila
sklenjena tudi nova trgovinska po-
godba. — Da doslej še ni bila skle-
njena z Bolgarijo pogodba o vzaj-
nemni pomoči in prijateljstvu, ni pa
naša krivda, ne krivda bolgarske vla-
de, ampak nas je pri tem oviral po-
ložaj, v katerem je bila Bolgarija za-
rad mirovnih pogajanj v Parizu. So-
daj pa ni nobene ovire več in v naj-
krajšem času se bodo naši odnosi z
Bolgarijo še poglabili in okrepli ta-
ko, kakor narekuje korist narodov
obeh naših držav. (Viharno odobra-
vanje.)

Razen prej navedenih držav, s ka-
terimi imamo krepke ekonomske in po-
litične vezi, moram omeniti še sosed-
no Rumunijo, s katero imamo ne sa-
mo zelo dobre politične odnose, am-
pak tudi pogodbo o izmenjavi blaga.

Nadalje imamo sporazum: s Fran-
cijo o izmenjavi blaga in plačilni spo-
razum, s Holandijo sporazum o izme-
njavi blaga in plačilni sporazum, z
Belgijo sporazum o izmenjavi blaga in
plačilni sporazum, s Švicco sporazum
o izmenjavi in plačilni sporazum.

Vlada je sedaj v pogajanjih z ne-
katerimi drugimi državami za skleni-
tve trgovinskih sporazumov. Zlasti
moram poudariti važnost trgovskih
odnosov s Švedsko, Švicco itd. Trgo-
vinska pogajanja gredo h koncu tudi
z Italijo.

Vlada FLRJ si bo prizadevala, da
bo obnovila normalne trgovinske od-
nose tudi z vsemi drugimi državami,

Maršal Tito o zunanji politiki

ki si to žele, če bo to v interesu naše ekonomike in če bodo možnosti za izpolnjevanje naših obveznosti. Iz vsega tega se torej vidi, da so bile zunanje vse zlobne želje nekaterih reakcionarjev, da bi Jugoslavijo ne samo politično, ampak tudi ekonomsko izolirali in onemogočili njeno izgradnjo, da bi onemogočili njen razcvet.

Mislil, da je zelo važno, če poudarim dejstvo, da je vlada v zvezi s petletnim planom naročila v nekaterih državah razne stroje za elektrifikacijo in industrializacijo države in sicer za mnogo milijard dinarjev (ploskane). S tem smo prevzeli nase velike obveznosti, ki zahtevajo velike napore, ker bomo le malo tega plačali z davci, pač pa bomo prevzeli obveznosti plačevanja na podlagi kompenzacije za našimi proizvodi in surovinami. Kakšen pomen ima to? To pomeni, da moramo napeti skrajne sile, da bomo imeli dovolj surovin in proizvodov za izvoz oziroma za plačevanje strojev, ki jih rabimo; to pomeni, da bomo morali zelo varčevati in racionalno uporabljati vse tiste proizvode in surovine, ki jih izvažamo zaradi kompenzacije za stroje; to pomeni, da bomo morali v prvih letih izvajanja petletnega plana marsikaj odreči, da bi čim hitreje uresničili to, za čemer stremimo, namreč, da ustvarimo napredno in bogato novo Jugoslavijo. (Dolgotrajno ploskanje.)

Ce pogledamo povojno bilanco našega izvoza in uvoza, je njena slika v odstotkih, če vzamemo za podlago 100 odstotkov leta 1945., naslednja:

Uvoz: leta 1945. 100 %, leta 1946. se je dvignil na 149,8 %, leta 1947. (do 20. marca, torej nekaj nad 2 in pol meseca) 107,4 %, v primeru s celim letom 1947. znaša okoli 450 %.

Leta 1945 100%, leta 1946 se je dvignil na 550,1%; leta 1947 (do 20. marca, torej dva in pol meseca) 146,9%, v primeru s celim letom 1945 znaša nad 760%. Torej zelo hitro in v razmeroma kratkem času na naš uvoz. To pomeni, da pri nas proizvodnja vedno bolj napreduje.

Kaj nam to dokazuje? To dokazuje, da naš uvoz in izvoz stalno in hitro naraščata, zlasti pa bo to naraščanje še večje in močnejše v procesu izvajanja našega petletnega plana. Toda poudariti moram, da to ne gre vse ravno gladko, kakor se zdi. Moram pa na tem mestu opozoriti tudi na nekatere slabše strani naše zunanje trgovine. V prvi vrsti zaradi velike tehnične zaostalosti naših rudnikov in mnogih tovarn in nizke produktivnosti dela so lastne cene za naše proizvode, surovine in druge višje kakor pa svetovne cene, nekatere pa so višje tudi od svetovnih cen za proizvode iste vrste. To velja zlasti za baker in nekatere druge predmete, ki so med glavnimi predmeti izvoza. Zato moramo iz posebnega fonda, ki ga v ta

Kljub nasilju se bodo koroški Slovenci še odločneje borili za priključitev k FLRJ

Krivična in neutemeljena kazen, ki jo je izrekel angleško vojaško sodišče v Celovcu nad preizkušenimi borci proti fašizmu, ni samo nova krivica, prizadejana koroškim Slovincem, marveč globoko žali slovenski in vse jugoslovanske narode. V posmeh vsega naprednega sveta in ob obračanju najbolj zakrizenih avstrijskih fašistov so obsodili najboljše sinove slovenskega naroda in najbolj zavredne protifašiste. Prav v času, ko v Moskvi rešujejo problem Slovencev na Koroskem, so smatrali angleške okupacijske oblasti za primerno in potrebno, da z nasiljem in nacističnimi metodami udarijo po osvobodilnem gibanju koroških Slovencev, da bi zadušile njihovo zahtevo po priključitvi k Jugoslaviji.

Številnim krivicam, ki so jih angleške zasedbene oblasti že zadale jugoslovanskim narodom s svojim ravnanjem v Julijski krajini, v Trstu, na mirovni konferenci v Parizu, hočejo zdaj pridružiti še nove krivice na Koroskem. V ječo so vrgli dolgoletne borec proti najhujšemu fašizmu. Obsodili so jih zato, ker se tudi danes niso odrekli teji borbi in ker terjajo pravico, ki so si jo koroški Slovenci priborili s puško v roki, za katero so dali krvave žrtve, borec se na strani zavezničkov proti fašizmu in za izpolnitev svojih zahtev, za katere so bili od istih zavezničkov že enkrat ogoljufani. S sodbo celovskega sodišča so pahnili v ječo prve organizatorje protihitlerjskega upora na Koroskem. V času, ko je bila vsa Avstrija z dušo in telesom v Hitlerjevem taboru, so prav ti neustrašni borci za resnico in pravico organizirali prve protifašistične odbore in prve partijske odbore in prve partijske odbore in prve partijske odbore.

Sodba, ki jo je izrekel angleško vojaško sodišče v Celovcu, je odraz spletk reakcionarnih politikov, da bi proti volji ljudstva izvedli svoje nartre v Avstriji.

Narodni svet Lužičkih Srbov maršalu Titu

Beograd, 30. marca. Predsednik Narodnega sveta Lužičkih Srbov Jan Ciz je poslal maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu tole brzojavko:

Z velikim veseljem smo slišali, da se je FLRJ, nedvomno po dogovoru z vsemi slovenskimi narodi, zavezala za naše lužičkosrbsko vprašanje in da je našo stvar načela pred pripravljano konferenco namestnikov zunanjih ministrov v Londonu. Ves naš narod se najpriščneje zahvaljuje Vam, slavni maršal, in Vaši vladi za to bratsko skrb in ljubezen ter Vas prosi, da se tudi nadalje zavzemate za našo stvar, da bi si pridobili goreče zaželeno svobodo in enakopravnost z vsemi svobodnimi in demokratičnimi narodi na strani bratskih slovenskih narodov.

namen snujemo v naši državi, na račun drugih proizvodov kriti razliko v primeru s svetovnimi cenami, samo da bi lahko uvozili in plačali proizvode, ki so nam nujno potrebni, ker moramo izvažati po svetovnih cenah, naši stroški proizvodnje pa so višji od svetovnih cen. To pomeni, da imamo poseben fond, s katerim opravljamo izenačenje. Potrebno je, da se pri nas tehnična sredstva za pridobivanje teh rud izpopolnjuje in da se dvigne produktivnost dela. Razen tega je naša zunanja trgovina preveč počasna in neokretna, zlasti v svoji notranji organizaciji za hitro zbiranje in izselitev tega, kar lahko izvozimo, nato v propagandi in spremetnosti plasiranja naših proizvodov. Z drugimi besedami, nismo se še naučili trgovati in sicer hitro in dobro trgovati.

Iz vsega navedenega je jasno, da rabimo za zamenjavo v inozemstvu za stroje in druge več rud in cenejših rud: bakra, svine, boksita, železne rude, premoga itd. Prav tako pa rabimo tudi več kmetijskih pridelkov: več tobaka, pšenice, koruze, konoplje, živine in drugih pridelkov, ki bi jih morali izvažati, če bi jih imeli več, kakor pa jih rabimo doma.

Da bi torej odstranili našo tehnično zaostalost, moramo najprej podvzeti velike napore, ki bodo v prvih letih petletke najtežji, nato pa postopno vedno lažji in lažji v procesu industrializacije in elektrifikacije naše države, v procesu dvigovanja našega kmetijstva na višjo stopnjo iz ekstenzivnega na intenzivni način obdelovanja. Zaradi vsega tega imajo naši trgovinski in ekonomski odnosi z inozemstvom velik pomen, hkrati pa terjajo od nas tudi velike napore, da bi izpolnili svoje obveznosti nasproti državam, od katerih moramo dobiti razne stroje in nekatere surovine ter mnoge druge predmete.

Kljub vsem težavam, ki sem jih zgoraj navedel, je to samo majhen del: naša država koraka vztrajno naprej v svojem izraževanju in doseganju obudovanja vredne uspehe po zaslugi globoke vere naših narodov v to, da smo na pravi poti po zaslugi pozitivnega dela širokih delovnih množic po mestih in na deželi, zlasti pa naše mlade generacije. Zaradi pozitivnega in vztrajnega dela naših ljudi na polju in v tovarnah, na cestah in novih železniških trasah, v rudnikih in pri gradnjah smo lahko prepričani, da bomo premagali vse težave, ki nas še čakajo.

Konec ekspezoja predsednika zvezne vlade maršala Tita so sprejeli v dvorani s frenetičnim ploskanjem. Vsi ljudski poslanci so vstali s svojih sedežev ter navdušeno in dolgotrajno pozdravljali z vzkliki: »Živel, živel, živel...« Po odmoru se je nadaljevalo razpravljanje.

Obsojeni tajnik Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Koroško Karel Prusnik je bil že pred to vojno izpostavljen preganjanju s strani avstrijskih oblasti, ki so ga za dolge mesece pahnile v ječo samo zato, ker je branil pravice koroških Slovencev. Sedaj so ga iz istega »razloga« obsodile angleške zasedbene oblasti, čeprav mu je sam angleški maršal Alexander za njegovo junaksko borbo proti Hitlerjevemu fašizmu na Koroskem izrekel priznanje, ki je organiziral onkraj Drave pod Svinjsko planino, kjer so bili pogoj najtežji, partizansko gibanje. Kot tajnik POOF na Koroskem je znatno eden najbolj delavnih in najbolj pozitivnih borec proti ostanoku fašizma in za resnično demokracijo.

Tudi ostali obsojeni Slovenci spadajo med najbolj znane protifašistične borec. Miha Riegl je star koroški partizan in organizator odpora v Celovcu in Podjurski dolini ter tudi sedaj neizprosnno razkrinkava spletke nacističnih zločincev in njihovih zaščitnikov. Sporn Vida je prav tako že od l. 1942. sodeloval v protifašističnem boju na Koroskem ter je bila junakova partizanska borba. Kot tajnika mladinske organizacije v pliberskem okraju je mnogo pripomogla, da je narodno osvobodilno gibanje in protifašistični duh zajel vso Slovensko Koroško. Po porazu nacizma je bila že dvajsetkrat aretirana in zaprta, ker je neustrašno branila pravice koroških Slovencev in opozarjala na zahrbtno delovanje nacistov, ki se še vedno skrivajo po vseh avstrijskih uradih na Koroskem.

Sodba, ki jo je izrekel angleško vojaško sodišče v Celovcu, je odraz spletk reakcionarnih politikov, da bi proti volji ljudstva izvedli svoje nartre v Avstriji.

Harold Stassen v Moskvi

Moskva, 30. marca (Tass) Ugleadni prvak republik stranke ZDA Harold Stassen je prišel v spremstvu direktorja filadelfijske banke Joeja Coka v Moskvo. Na letališču sta ga sprejela predsednik uprave Vseveznega društva za kulturne stike ZSSR z inozemstvom Kernenov in šef oddelka za ameriške države Hmarski.

Nov ameriški veleposlanik na Poljskem

Washington, 30. marca (Ass. Pr.) Predsednik Truman je imenoval newyorškega bankirja Stentona Griffitha za novega veleposlanika ZDA na Poljskem.

Tovariš, tovarišica, ali si že redni podpornik Socialnega fonda OF?

ZASEDANJE SVETA ZUNANJH MINISTROV

Avstrija je odgovorna za sodelovanje s Hitlerjevo Nemčijo v vojni

Razpravljanje o predlogih glede nemške imovine v Avstriji

Moskva, 30. marca. (Tass) Na seji Sveta ministrov za zunanje zadeve dne 28. marca, ki ji je predsedoval Bevin, so pričeli razpravljati o predlogih glede nemške imovine v Avstriji. Francoska delegacija je predložila načrt resolucije o nemški imovini v Avstriji, ki naj bi bila na osnovi poudarjanja sporazuma izveza iz nemških reparacij. Načrt določa tudi arbitražni sistem za reševanje spornih vprašanj.

Marshall je pripomnil, da je ameriška delegacija pripravljena v načelu sprejeti francoski predlog.

Molotov je izjavil: Po mišljenju sovjetske delegacije je vprašanje sovjetske imovine v Avstriji del vprašanja nemških reparacij. Zelim, da bi prejel vsaj desetino odškodnine, ki jo je Hitler prizadejal Sovjetski zvezi. Namesto tega moramo poslušati razpravljanje o tem, da se ne sme uvažati Avstrija, ki je sodelovala v vojni proti zavezniškim na strani hitlerjevske Nemčije, da spada pod pojem nemške imovine tista nemška imovina, za katero so že prej lastniki sprejeli odškodnino. Če bomo vztrajali na takšnem stališču, bodo imeli prejšnji lastniki dvojno korist. Svoječasno so dobili odškodnino od Nemcev za lastnino, ki so jo izročili Nemcem, sedaj pa naj bi bila lastnina vrnjena vsa njihova bivša imovina. Sovjetska delegacija smatra, da je takšna postavitev vprašanja v korist bivšemu zavezniškemu Nemčije in prinaša škodo državam, ki so nosile breme boja proti hitlerjevski Nemčiji, zlasti Sovjetski zvezi, ki so njene čete prve stopile v Avstrijo in ji prinesle svobodo in neodvisnost.

Sovjetska delegacija ne more pozabiti deklaracije, ki so jo naše vlade podpisale meseca oktobra 1943 v Moskvi, kjer je bilo poleg proglasitve svobode in neodvisnosti Avstrije tudi poudarjeno, da se Avstrija ne more izogniti odgovornosti za svojo udeležbo v vojni na strani hitlerjevske Nemčije. Smatramo, da ne smemo pozabiti na to odgovornost.

Ministri so sklenili predložiti predloge o nemški imovini v Avstriji svojim namestnikom, nakar so nadaljevali razpravljanje o vprašanju sestave mirovne konference. Marshall je izrazil željo, naj bi se razširil krog udeležencev mirovne konference.

Molotov je izjavil: »Sovjetska zveza je mnenja, da bi bilo nepravilno, če bi dobili Paragvaj ali Filipini enako pravico do udeležbe na nemški mirovni konferenci, kakor Velika Britanija, Združene države Amerike, Sovjetska zveza, Francija, Kanada, Poljska, Jugoslavija, Avstralija, Bolivija itd.

Vzemimo n. pr. Turčijo, ki je proglasila vojno stanje z Nemčijo tik pred uničenjem hitlerjevske vojske in je poprej pomagala Nemčiji v vojni proti zavezniškim in pri tem se zaslužila. Ne bi bilo pravilno, če bi se Turčija na konferenci za nemško mirovno pogodbo znašla v enakopravnem položaju z državami, ki so nosile glavno breme vojne proti Nemčiji in ki so zainteresirane na tem, da se utrdijo uspehi vojne.

Bidault je predlagal, naj se določita dve kategoriji držav. V prvo naj bi prišle zavezniške države, ki meje z Nemčijo, ali pa so sodelovale v vojni

proti Nemčiji z znatnimi oboroženimi silami, v drugi kategorijo pa ostale zavezniške države.

Svet ministrov je vprašanje sestave mirovne konference izročil v proučevanje namestnikom ministrov za Nemčijo.

Na seji Sveta ministrov za zunanje zadeve dne 29. marca, ki ji je predsedoval Molotov, so proučili nadaljnji vrstni red pri razpravljanju o poročilu kontrolnega sveta, in predloge posameznih delegacij. Ameriška delegacija je predlagala, naj bi se nadaljnje razpravljanje omejevalo na gospodarsko enotnost Nemčije; na raven industrijske proizvodnje in reparacijskih dobav in na obliko in značaj nemške časne vlade.

Svet ministrov je določil posebno komisijo za proučevanje vseh drugih vprašanj, navedenih v poročilu kontrolnega sveta, ki bo 3. apr. predložila pismo poročilo posameznim delegacijam.

Reparacijske kvote je treba dobiti čimprej

Namestniki ministrov za vprašanje Nemčije so na seji 29. marca poslušali poročilo predsednika medzvezniške agencije za reparacije Riffa, v kateri je 18 držav, med njimi tudi Jugoslavija. Riff je poudaril, da je položaj reparacijskih dobav iz zapadnih con Nemčije popolnoma nezadovoljiv. V 18 mesecih od konference v Berlinu so okupacijske oblasti zapadnih con izročile 18 državam 254 nemških trgovinskih ladij in 72 industrijskih podjetij. Poleg tega je poveljnik

ameriške cone določil, naj se izročijo nekatere naprave iz 71 tovarn. Poveljnik britanske cone je določil, naj se izdajo za reparacije naprave v vrednosti 75 milijonov nemških mark, poveljnik francoske cone pa naprave v vrednosti 15 milijonov nemških mark. Od teh sklepov so minuli že 3 meseci, vendar je bilo dobljenih samo za 12 milijonov nemških mark naprav. Po prvi svetovni vojni so bile reparacijske dobave iz Nemčije neprimerno večje. Ni res, da Nemčija ne more plačati reparacij. V seznam tovarn, določenih za pošiljke na račun reparacij, je vpisanih 1546 podjetij. Načrt o vzpostavitvi obsega nemške mirnodobne industrije bi moral biti izpopolnjen in bi bilo lahko vključenih še več sto nemških podjetij v seznam za reparacije.

Reparacije so važen činitelj za obnovo držav, ki so bile razdejane v vojni. To se posebno nanaša na onih 16 držav, ki niso imele možnosti, da bi same izvedle sklepe o reparacijah iz zapadnih okupacijskih con Nemčije in čutijo sedaj veliko potrebo po tovarniških napravah. Reparacijske pošiljke bi omogočile zavezniškim državam hitrejšo obnovo. Zato je nujno potrebno, da se čim prej dostavi reparacijske dobave.

»Smatramo, je poudaril na koncu Riff, da je že skrajni čas, da se popravi današnje stanje in zadosti pravičnim zahtevam zavezniških držav glede reparacij.

Namestniki ministrov so sklenili, da bodo na svoji prihodnji seji obravnavali poročilo predsednika medzvezniške agencije za reparacije.

Anketna komisija v Beogradu

Anketna komisija bo zaslila v Beogradu, Skoplju, Bitolju in Bulješu priče, ki sta jih predlagala predstavnika Jugoslavije in Grčije

Beograd, 30. marca. Glavna skupina 80 članov anketne komisije Varnostnega sveta, oseba sekretariata komisije in tujih novinarjev je prišla danes po končanem delu v Sofiji ob 7.45 s posebnim vlakom iz Sofije v Beograd.

S to skupino so prispeli tudi člani delegacije Sovjetske zveze s sešom sovjetske delegacije Lavriščevom na čelu, Velike Britanije, Francije, Kitajske, Avstralije, Belgije, Brazilije, Poljske in Sirije. Z istim vlakom so prispeli tudi člani bolgarske delegacije z bivšim ministrom Kulševom na čelu. Delegati ZDA in Grčije so prispeli večer z letalom.

Danes od 18. do 20.40 je imela anketna komisija Varnostnega sveta v dvorani Kolarčeve univerze svojo prvo sejo v Beogradu brez sodelovanja tiskovnih predstavnikov.

Anketna komisija je sklenila, da bo imela v ponedeljek in torek dve javni seji. Zaslilane bodo priče, ki jih je predlagal predstavnik Jugoslavije Josip Djerdja in pa priče, ki jih je predlagal grški predstavnik Kyron.

Dodim bo glavna komisija zaslila priče v Beogradu, bo druga skupina članov komisije obiskala v sredo Bulješe, posebna skupina bo pa odpotovala jutri zvečer v Skoplje in v Bitolj, kjer bo zaslila priče, ki sta jih predlagala jugoslovanski in grški predstavniki.

Na čelu skupine, ki bo obiskala Bulješe, je brazilski delegat Mendez Viana, na čelu skupine, ki pojde v Skoplje in v Bitolj, poljski predstavnik Putrament.

Zasedanje v Sofiji

Ponesrečen ameriško-angleški poskus, da bi sprožili razpravljanje o makedonskem vprašanju

Na večeršnjem zasedanju anketne komisije v Sofiji je poskušal šef ameriške delegacije Etheridge znova sprožiti makedonsko vprašanje, da bi odvrnil pozornost od pravih vzrokov državljanske vojne v Grčiji. Kakor na povelje so Etheridgeovo stališče podprli tudi delegati Avstralije, Anglije, Kitajske in Brazilije. Belgijski in švicijski delegat sta zavzela nejasno stališče do vprašanja, ali je anketna komisija poklicana, da proučuje makedonsko vprašanje. Francoski delegat je izjavil, da po njegovem mnenju lahko komisija proučuje vprašanje, ne prebivalstva v Egejski Makedoniji, ne pa o ozemelskega vprašanja Makedonije.

Angleški delegat Pak je poizkušal dati popolnoma napačen smisel naslednji izjavi, ki jo je dal maršal Tito meseca oktobra 1946 nekemu ameriškem novinarju:

»Ne moremo ostati ravnodušni do vsega, kar se tam dogaja. Kakšne korake bomo napravili pred Organizacijo Združenih narodov, na to vprašanje še ne morem odgovoriti, napravili pa jih vsekakor bomo, ker se ne sme dovoliti, da se istočasno, ko zasedajo Združeni narodi, vodijo razgovori in poudarja skrb za male narode, istočasno v Grčiji, v Egejski Makedoniji nečloveško ravna z manjšino, ki jo preganjajo in iztrebljajo.«

Jugoslovanski predstavnik Djerdja je takoj protestiral proti napačnemu tolmačenju angleškega delegata in izjavil:

»Pak je toliko predzren, da isto-veji izjavo maršala Tita z izjavami Hilla. Zahtevamo, naj umakne svojo primerjavo in takih stvari ne dela

Na današnji seji je komisija razpravljala o pismu grškega predstavnika, v katerem je rečeno, da bodo imena petih prič, katerih zaslišanje se predlaga v Bulješu, sporočena na kraju samem. Sovjetski predstavnik Lavriščev je izrazil mišljenje, da mora grški predstavnik takoj povedati imena prič, ker bi se lahko dogodilo, da bi podkomisija zaman odpotovala v Bulješe, če prič ni tam. Razen tega mora grški predstavnik navesti tudi razloge, zakaj predlaga zaslišanje teh prič.

Sklenjeno je bilo, da stopi poseben pododbor izvedencev anketne komisije jutri dopoldne v stike s predstavniki Jugoslavije in Grčije, da bi rešili vprašanje, ali je treba sporočiti imena prič, ki jih mora podkomisija zaslišati v Bulješu in ali naj grški predstavnik navede razloge njihovega zaslišanja.

Zadnje vprašanje, ki je bilo na dnevnem redu današnje seje, je bilo pismo sovjetskega predstavnika Lavriščeva predsedniku anketne komisije. Pismo je priložil dokument 400 strani, ki vsebuje poročilo o sestanku sovjetskega delegata Graura in poljskega delegata Gavraka s poveljnikom demokratične grške armade Markosom. Sklenjeno je bilo, da se ta dokument prevede med zasedanjem anketne komisije v Zenevi.

V četrtek bo komisija, če bo končano zasliševanje prič, odpotovala v Zenevo, kjer se morajo 8. aprila zbrati vsi člani različnih podkomisij anketne komisije.

več, ker je Hill naveden izjavljal, da ni nameraval primerjati ter da ceni in spoštuje maršala Tita.

Postavljanju makedonskega vprašanja na dnevni red zasedanja anketne komisije so se odločno uprli predstavniki Poljske in Sovjetske zveze. Poljski delegat je med drugim izjavil: »G. Hill in G. Etheridge očitno nista zadovoljna, da za Bolgarijo in Jugoslavijo ni več makedonskega vprašanja. V resnici so tudi takšni deli makedonskega vprašanja, ki spadajo v okvir kompetence komisije. Preganjanje makedonskih Slovanov v Grčiji je eno izmed teh vprašanj.«

Sovjetski delegat Lavriščev je izjavil: »Naša komisija nima pravice, da bi se bavila z vprašanji, s katerimi se je že bavila pariška mirovna konferenca. Komisija ima nalogo, da prouči vzroke neredov v severni Grčiji in preišče položaj Makedoncev v Grčiji. Dejstvo je, da bežijo Makedonci iz Grčije v Bolgarijo in Jugoslavijo in v tem je ves problem. Meni ni znan slučaj, da bi Makedonci iz Jugoslavije in Bolgarije bežali v Grčijo. Vsi delegati, ki predlagajo, da naj se prouči makedonsko vprašanje, se sklicujejo izključno na grške pritožbe, kar gotovo ni nepristransko. Grška vlada izjavlja, da se Bolgarija in Jugoslavija vmešavata v notranje zadeve Grčije in da bi rada odcepila Makedonijo. Ničče pa še ni dokazal, da bi se Jugoslavija in Bolgarija dejansko vmešavali v notranje zadeve Grčije. Takšna vztrajnost pri proučevanju makedonske zadeve in izključno sklicevanje samo na grške obtožbe bi pomenilo, da so grške obtožbe dokazna

stvar in da Grčija po pravici obtožuje Jugoslavijo ali Bolgarijo.

Sovjetska delegacija ne more soglašati s takšnim ravnanjem. Ozemelski problem ne spada v pristojnost naše komisije, makedonske vprašanje pa je bilo in ostane ozemelsko vprašanje. Komisija tudi nima pravice proučevati niti notranje niti zunanje politike bolgarske vlade, ker zato nima nobenega pooblastila. So določeni poizkusi, da bi se dokazalo, da vzroki državljanske vojne v Grčiji niso v njej sami, temveč v Jugoslaviji in Bolgariji; državljanska vojna je v Grčiji in vzroki za to vojno niso ne v Jugoslaviji in ne v Bolgariji! Vem, da je potrebno preiskati vprašanje, ali kršita Bolgarija in Jugoslavija grške meje. To je tudi naša kompetenca. Za nikogar ni nobena tajnost, da je politika sedanje grške vlade glavni vzrok sedanje državljanske vojne.

Če se govori o tujem vplivu v Grčiji, o tujem vmešavanju v grške zadeve, tedaj je gotovo najbolj učinkovito in najbolj očitno tuj vmešavanje v zadeve te ali one države prisotnost tujih čet.

Ne razumem, zakaj ne bi verjeli izjavi bolgarske in jugoslovanske vlade, da nimata nobenih napadalnih namenov v odnosu na Grčijo. Če je grška vlada v resnici želela vzpostaviti prijateljske odnose z Jugoslavijo in Bolgarijo, tedaj so izjave teh držav, da nimajo nobenih napadalnih namenov do Grčije, nudile za to popolno možnost.

Komisija naj omeji svoje delo v okviru svoje pristojnosti, t. j. na proučevanje, ali sta Jugoslavija in Bolgarija kršili grške meje in ali sta se vmešavali v notranje zadeve Grčije. Govor sovjetskega predstavnika je še enkrat razgalil prave namene ne nekaterih delegatov, da bi komisijo izločili od njene stvarne naloge v

stvar in da Grčija po pravici obtožuje Jugoslavijo ali Bolgarijo.

Če se govori o tujem vplivu v Grčiji, o tujem vmešavanju v grške zadeve, tedaj je gotovo najbolj učinkovito in najbolj očitno tuj vmešavanje v zadeve te ali one države prisotnost tujih čet.

Ne razumem, zakaj ne bi verjeli izjavi bolgarske in jugoslovanske vlade, da nimata nobenih napadalnih namenov v odnosu na Grčijo. Če je grška vlada v resnici želela vzpostaviti prijateljske odnose z Jugoslavijo in Bolgarijo, tedaj so izjave teh držav, da nimajo nobenih napadalnih namenov do Grčije, nudile za to popolno možnost.

Komisija naj omeji svoje delo v okviru svoje pristojnosti, t. j. na proučevanje, ali sta Jugoslavija in Bolgarija kršili grške meje in ali sta se vmešavali v notranje zadeve Grčije.

Govor sovjetskega predstavnika je še enkrat razgalil prave namene ne nekaterih delegatov, da bi komisijo izločili od njene stvarne naloge v

stvar in da Grčija po pravici obtožuje Jugoslavijo ali Bolgarijo.

Sovjetska delegacija ne more soglašati s takšnim ravnanjem. Ozemelski problem ne spada v pristojnost naše komisije, makedonske vprašanje pa je bilo in ostane ozemelsko vprašanje. Komisija tudi nima pravice proučevati niti notranje niti zunanje politike bolgarske vlade, ker zato nima nobenega pooblastila. So določeni poizkusi, da bi se dokazalo, da vzroki državljanske vojne v Grčiji niso v njej sami, temveč v Jugoslaviji in Bolgariji; državljanska vojna je v Grčiji in vzroki za to vojno niso ne v Jugoslaviji in ne v Bolgariji! Vem, da je potrebno preiskati vprašanje, ali kršita Bolgarija in Jugoslavija grške meje. To je tudi naša kompetenca. Za nikogar ni nobena tajnost, da je politika sedanje grške vlade glavni vzrok sedanje državljanske vojne.

Če se govori o tujem vplivu v Grčiji, o tujem vmešavanju v grške zadeve, tedaj je gotovo najbolj učinkovito in najbolj očitno tuj vmešavanje v zadeve te ali one države prisotnost tujih čet.

Ne razumem, zakaj ne bi verjeli izjavi bolgarske in jugoslovanske vlade, da nimata nobenih napadalnih namenov v odnosu na Grčijo. Če je grška vlada v resnici želela vzpostaviti prijateljske odnose z Jugoslavijo in Bolgarijo, tedaj so izjave teh držav, da nimajo nobenih napadalnih namenov do Grčije, nudile za to popolno možnost.

Komisija naj omeji svoje delo v okviru svoje pristojnosti, t. j. na proučevanje, ali sta Jugoslavija in Bolgarija kršili grške meje in ali sta se vmešavali v notranje zadeve Grčije.

Govor sovjetskega predstavnika je še enkrat razgalil prave namene ne nekaterih delegatov, da bi komisijo izločili od njene stvarne naloge v

stvar in da Grčija po pravici obtožuje Jugoslavijo ali Bolgarijo.

Sovjetska delegacija ne more soglašati s takšnim ravnanjem. Ozemelski problem ne spada v pristojnost naše komisije, makedonske vprašanje pa je bilo in ostane ozemelsko vprašanje. Komisija tudi nima pravice proučevati niti notranje niti zunanje politike bolgarske vlade, ker zato nima nobenega pooblastila. So določeni poizkusi, da bi se dokazalo, da vzroki državljanske vojne v Grčiji niso v njej sami, temveč v Jugoslaviji in Bolgariji; državljanska vojna je v Grčiji in vzroki za to vojno niso ne v Jugoslaviji in ne v Bolgariji! Vem, da je potrebno preiskati vprašanje, ali kršita Bolgarija in Jugoslavija grške meje. To je tudi naša kompetenca. Za nikogar ni nobena tajnost, da je politika sedanje grške vlade glavni vzrok sedanje državljanske vojne.

ameriške cone določil, naj se izročijo nekatere naprave iz 71 tovarn. Poveljnik britanske cone je določil, naj se izdajo za reparacije naprave v vrednosti 75 milijonov nemških mark, poveljnik francoske cone pa naprave v vrednosti 15 milijonov nemških mark. Od teh sklepov so minuli že 3 meseci, vendar je bilo dobljenih samo za 12 milijonov nemških mark naprav. Po prvi svetovni vojni so bile reparacijske dobave iz Nemčije neprimerno večje. Ni res, da Nemčija ne more plačati reparacij. V seznam tovarn, določenih za pošiljke na račun reparacij, je vpisani

Ljudska skupščina FLRJ je odobrila splošni državni proračun in finančni zakon za 1947. leto

Novi proračun FLR Jugoslavije je neposreden izraz gospodarske moči naše države

Beograd, 30. marca.

Zvezni svet in Svet narodov Ljudske skupščine FLRJ sta včeraj sprejela ob živahnem odobravanju ljudskih poslancev predlog splošnega državnega proračuna in predlog finančnega zakona za 1947. leto.

Govor ministra Borisa Kidriča med proračunsko razpravo

V razpravi o splošnem državnem proračunu za 1947. leto je imel minister za industrijo Boris Kidrič na skupni seji obeh svetov Ljudske skupščine FLRJ predelati četrtek naslednjega govora:

»Včasih, v stari Jugoslaviji, državni proračuni niso mogli neposredno in v celoti izraziti ekonomske moči države. Zakaj niso bili za to sposobni?

Prvič zaradi tega, ker država ni bila lastnik osnovnih proizvodnih sredstev, ki so bila last domačih in tujih kapitalistov. Država potemtakem ni vladala nad blagovnim prometom in ne nad denarnim obtokom. Čeprav je izdajala denar in jamčila njegovo vrednost, čeprav je pri tem morala upoštevati zakone o potrebi kritja vsote denarja v obtoku na sami vrednosti blaga v prometu, ker bi sicer povzročila inflacijo, država ni več gospodarila z usodo denarja, ki ga je sama izdala in jamčila. Glede na zasebno lastništvo proizvodnih sredstev, glede na to, da ni bilo nobenega produkcijskega in cirkulacijskega načrta, glede na popolno stihijnost delovanja ekonomskih zakonov v stari Jugoslaviji, je imel denar razen tega, da je bil plačilno sredstvo, v celoti tudi karakter blaga. Država je mogla dobiti samo majhen del tega blaga ponovno v svoje roke in ga predvideti v dohodkih in izdatkih svojega proračuna. V tem je torej pravi vzrok, zakaj državni proračuni stare Jugoslavije niso mogli izražati resnične gospodarske moči naše države.

Drugič, vrednosti, ki jih je glede na naravno bogastva naše države moglo ustvariti človeško delo, se niso le mogle zajeti s kakšnim državnim načrtom, ker so ostajale v rokah zasebnih lastnikov osnovna proizvodna sredstva, temveč celo niso ostale v sami državi. Ogromen del proizvodnih sredstev naše države je bil last tujih kapitalistov, ki so iz naše države izvažali za svoj račun tako surovine, rudno bogastvo, polfabrikate in finalne izdelke, kakor tudi kapital. Za izvoz takšne vrste, ki je bil mogoče edino na podlagi dela naših jugoslovanskih ljudi, naših jugoslovanskih delavcev in kmetov, naša država ni nikdar dobila ustrežajoč protivrednosti in uvozu. Takšna vrsta izvoza je pomenila potem ne le izkoriščanje delovnega človeka, temveč tudi izkoriščanje in obubožanje naše države, pomenila je izkoriščanje gospodarskih sil naše države v tujo, a ne v našo, jugoslovansko korist. V tem je drugi vzrok, zakaj proračuni stare Jugoslavije niso mogli neposredno in v celoti izražati gospodarske moči naše države.

Tretjič, stara država je pomenila administrativno policijski aparat bivših ekonomsko in politično vladajočih razredov. Njena finančna politika je mogla potemtakem biti načelno in praktično le politika fiskusa in fiskalne monopolizacije. To ni bila politika zajetja akumulacije iz gospodarstva. Čeprav je bila akumulacija privatnih kapitalistov načelno obdavena, ta davek ni bil nikdar do konca dosledno realiziran prav zaradi tega, ker starji državni aparat ni niti mogel in ni smel delati proti denarnim interesom lastnih gospodarstev. Fiskus stare Jugoslavije je potemtakem pomenil obremenitev širokih potrošnikov, novo se izven neposrednih proizvodnih odnosov povzročeno zniževanje življenjskega standarda ljudskih množic. Finančni vir stare Jugoslavije ni bila torej akumulacija iz gospodarstva, ampak v glavnem edino fiskalna obremenitev ljudskih množic. V tem je torej tretji vzrok, zakaj državni proračuni stare Jugoslavije niso mogli izražati naših resničnih gospodarskih sil, ki so jih tedaj obvladovali zasebni kapitalistični in veleposredniški lastniki.

V nasprotju s karakterjem državnih proračunov stare Jugoslavije naš sedanji proračun izraža neposredno gospodarsko moč naše države. Zakaj?

Izraža jo zato, ker so osnovna sredstva za tehnično proizvodnjo v rokah države, ker so glavne pozicije našega gospodarstva v rokah države, ker je samo on finančni izraz našega gospodarskega plana, ker je njegov osnovni vir akumulacije iz državnega gospodarstva, a ne fiskalna obremenitev širokega prebivalstva, izraža jo končno zato, ker je naša država sedaj gospodar našega nacionalnega bogastva, ki ni več podvrženo eksploataciji tujih industrijskih baronov in finančnih magnatov.

Potemtakem so se bistveno spremenile tudi metode naše finančne politike. Finančni uspehi naše države niso sedaj več vprašanje raznih klasičnih finančnih manevrov, ampak so neposredno vprašanje materialne bilance našega gospodarstva. Ko pričakujemo, da bo naša organizacija cirkulacije denarja, plačilnega prometa in pritoka v državno blagajno v organizacijsko tehničen pogledu izpolnila svoje naloge, se za nas sedaj ne postavlja več kot prvo vprašanje, ali bomo imeli dovolj denarnih sredstev potrebnih

za izpolnitev plana, ampak se kot osnovno vprašanje postavlja, ali bomo v državi proizvedli, tisto količino gnetnih dobrin, ki je potrebna za zgraditev, odnosno za izvoz kot protijugluga za uvoz strojev. Če je naša država sposobna za to, tedaj je s samim tem zagotovljeno tudi finančno ravnotežje, tedaj je s samim tem zagotovljen tudi denar. Če bi naša država ne bila sposobna za to, tedaj bi ne mogli z nobenim finančnim manevrom doseči finančnega ravnotežja.

Izpolnitev naših finančnih načrtov in glede na to tudi izpolnitev našega proračuna, ki je tako rekoč finančni plan celotnega našega gospodarstva, je torej predvsem vprašanje izpolnitve našega letnega produkcijskega plana.

Ekonomske - družbene struktura naše države torej neposredno odkriva odločilni pomen, ki ga ima produkcijski proces v vsakem gospodarstvu. Ločenost financ od produkcijskega procesa, do česar je vodila kapitalistična stihijnost, je v naši ekonomski družbeni strukturi odpravljena na višji stopnji ekonomskega in družbenega razvoja. V okviru samega državnega sektorja našega gospodarstva je denar prenehal biti blago. Finance so postale sedaj neposreden izraz naše proizvodnje in njenih odločilnih točk. Zaradi tega, ker je naša ljudska država lastnik osnovnih proizvodnih sredstev, ker obvlada v imenu naših ljudskih množic celotni finančni sistem, ker plansko vodi naš osnovni industrijski proizvodni proces, ker naše delovne množice posvečajo vse sile za izpolnitev našega produkcijskega plana - zato in samo zato imamo sedaj materialno bilanco za zgraditev naše države, imamo jamstvo, da bomo izpolnili načrt kapitalne graditve, zato in samo zato lahko sedaj v proračunu postavljamo tako visoke številke.

To je hkrati odgovor vsem tistim, ki se začudeno vprašujejo, odkod neomajna stabilnost naše valute, kakor tudi tistim nevernim Tomazem, ki so baje v skrbeh, ali bomo mogli izpolniti tako velik proračun.

Tovariši ljudski poslanci, skoraj bomo imeli priliko v razpravi o petletnem planu podrobneje pretrpeti materialne postavke, ki jih določa naš plan industrializacije in elektrifikacije in ki imajo svoj izraz tudi v proračunu.

Dovolite mi, da v današnji razpravi naglasim dve osnovni stvari. Nad polovico državnih dohodkov odpade na prometni davek na proizvode in na dobiček, ki spada v zvez, in v republiške proračune, torej na neposredno akumulacijo iz proizvodnje. Postavka izdatkov industrije in rudarstva znaša komaj petlo polovico dohodkov, ki jih daje ta sektor našega državnega gospodarstva. Izdatki so torej nesorazmerno manjši od dohodkov. V tem je prvi, osnovni argument za financiranje industrijskega dela našega gospodarstva. Drugič, vse investicijske vsote so namenjene za racionalizacijo, rekonstrukcijo in nove graditve. To se pravi, namenjene so razširitvi našega produkcijskega plana, namenjene so s tem tudi neposredno razširitvi naše finančne baze. To je drugi argument za visoke postavke proizvodnih ministrov v našem proračunu.

Naša industrija prevzema s tem proračunom najresnejše obveznosti. Ne prevzema le obveznosti, da bo izpolnila produkcijski plan, o katerem smo že poudarili, da pomeni materialno bazo za izpolnitev naših finančnih načrtov in našega proračuna, temveč prevzema tudi obveznost, da bo presegla ta plan. V tem pogledu je delavski razred in njegova organizacija, tehnični in drugi voditelji naše industrije pred naslednjimi nalogami:

1. Najpoznejše v roku treh mesecev je treba dokončno uvesti norme v vseh podjetjih. V pogledu norm in uvažanja norm smo dosegli že precejšnje, čeprav ne povsem zadovoljive uspehe. Pred precizno vzpostavitvijo produkcijskega plana za vso našo osnovno industrijsko produkcijo so bile dane za uvažanje norm določene objektivne meje. Norme smo mogli uvažati več ali manj orijentacijsko, eksperimentalno. Z zadnjim preciziranjem enoletnega produkcijskega plana, ki ima za svojo osnovo prav povprečne evropske normative, smo dobili novo bazo za poslednji korak v pogledu uvažanja najbolj preciznih posameznih norm, za njihovo dosledno uvažanje. Mislim, da mora ostati prav produkcijski plan osnova vseh naših norm, kar je pod produkcijskim planom, ki je izpod norm, kar je nad produkcijskim planom, to je nad normami, to je udarništvo. Takšni principi v pogledu norm zagotavljajo na eni strani naš produkcijski plan, na drugi strani pa nudijo najbolj solidno bazo za precizno postavljanje in izpolnjevanje posameznih norm.

2. Izpolniti in preseči produkcijski plan, zlasti glede na njegov finančni izraz, ne pomeni le v določenem času proizvesti določeno koli-

čino proizvodov, preseči produkcijski plan pomeni zmanjšati produkcijske stroške izpod stroškov, s planom odrejenih, pomeni prihraniti surovine, pomeni prihraniti gorivo, pomeni borbo za čim bolj racionalno organizacijo proizvodnega procesa in delovnih mest, pomeni borbo za normalne v pogledu materiala in goriva. Borba za te normative, ki jih moramo znižati izpod s planom določenih, pomeni torej v prihodnjih mesecih osnovno nalogo naših voditeljev, sindikatov in delavskega razreda, kakor to pomeni tudi borba za delovne norme.

3. Borba za prekoračenje produkcijskega plana zahteva od vseh tovarniških in rudniških oddelkov, od vseh generalnih in glavnih direktorij, od naših proizvodnih ministrov borbo za uvedbo čim bolj precizne evidence. Moramo do konca zlomiti neupravičen odpor do evidence in strah pred evidence, malomaren odnos do nalog evidence, menje, da je precizna evidence v naših tehničnih pogojih še nemogoča. Vse naše doslej pridobljene izkušnje kažejo nasprotno. V ministru za industrijo se nam je n. pr. posrečilo doseči, da imamo že štirinajst dni vsakdanja poročila iz slaherne zvezne tovarne o izpolnjevanju dnevnega produkcijskega plana, tako v naravnem kakor tudi v finančnem pogledu, razdeljena po skupinah proizvodov in celo po osnovnih proizvodih, nadalje poročila o dnevnih porabi premaga in električne energije, o številu produktivnih delovnih ur itd. Prav ta dnevna poročila so odkrila vrsto pomanjklivosti, ki jih sicer ne bi opazili mesece in ne zagotovili njihove odstranitve. Ta dnevna poročila, ki dokazujejo, da se naš pro-

izvodni plan, čeprav je za 40% višji, kakor proizvodni podatki lanskega leta, v glavnem izpolnjuje stoddstotno, ponekod pa celo presega, kakor so tudi ponekod pojavi neizpolnitve in oscilacije, so hkrati dokaz, da je v vsej naši industrijski in rudarski proizvodnji mogoče v najkrajšem času z zadostno vztrajnostjo in iznajdljivostjo uvesti do kraja in vse sodobnim tehničnim ter gospodarskim zahtevam ustrežajočo evidenco, uvesti torej izkaze našega produkcijskega procesa, ki bodo osvetlili njegov razvoj od vseh strani.

4. Hkrati z borbo za precizno plansko evidenco je treba voditi borbo za popolno uvedbo in izpolnitev enotnega knjigovodstva v vseh direktorijah, tovarnah in rudnikih.

5. Največjo pozornost je treba posvetiti novatorstvu in racionalizaciji vseh vrst, tako v organiziranju produkcijskega procesa sploh, kakor tudi v izpolnjevanju tehničnega odnosa tehnološkega procesa.

6. Naša proizvodnja mora povsem izpolniti vse finančne predpise in zagotoviti s tem po svoji strani cirkulacijo denarja, ki jo je planiralo naše finančno ministristvo. Vsaka namamnost v tem pogledu je tembolj direktno škodljiva, kolikor prav glede na našo ekonomsko družbeno strukturo izpolnjevanje finančnih obveznosti ne pomeni za našo podjetja, bodisi kakšne principielne težave ali kakšne nevarnosti kriz, bankrotstva itd., kar je bilo na dnevnem redu v stari Jugoslaviji, ampak je to samo vprašanje vestne organizacije v tehničnem pogledu. Uredbe in odredbe, ki jih te dni sprejemata vlada FLRJ in finančno

ministristvo o zavarovanju točnega plačilnega prometa, o blagajniški gotovini, o izpolnjevanju obratnih sredstev itd., bodo povsem zagotovile pravilno izpolnitev nalog našega plačilnega prometa in načrta cirkulacije denarja.

Naš proračun, čigar izpolnitev pomeni jamstvo za izpolnitev letošnjega investicijskega plana, baza za to izpolnitev je pa zopet izpolnitev našega produkcijskega plana, zahteva od vseh voditeljev našega gospodarstva, od naših delovnih množic novo okrepitev delovnega elana. Takšen nov polet je tem bolj upravičen in nujen, kolikor naša akumulacija ne le, da nima nič več eksploatacijskega, kakor je bila v stari Jugoslaviji, ampak je izrazito družbeno koristna akumulacija, razen tega pa je njen odnos do polne lastne cene mnogo ugodnejši za trenutni življenjski standard naših ljudskih množic, kakor je bil odnos kapitalistične akumulacije do proizvodnih stroškov.

Vse naše gospodarstvo - industrija, rudarstvo, kmetijstvo, trgovina, promet itd. - imajo sedaj eno samo nalogo: izpolniti in preseči proizvodne načrte, hkrati točno izpolniti finančne predpise, ki zagotavljajo, da se izpolnitev proizvodnega plana takoj pokaže tudi v izpolnitvi finančnega plana. To je naloga našega gospodarstva v odnosu do velike planske graditve letos in prihodnja leta, za katero je dal vzpodbudo in smer tovariš Tito, to je naloga našega gospodarstva prav tako v pogledu letošnjega proračuna, to se pravi, v letošnjem finančnem izrazu naših naporov za gospodarsko zgraditev naše države.

meni sprejemati obveznosti, bi nikoli ne sprejel nobenih obveznosti, o katerih bi ne bili trdno prepričani, da jih bomo z našo borbo lahko tudi izpolnili. (Viharno ploskanje.)

V zvezi s tem je tudi povsem razumljivo, zakaj je nekdo izmed gospodov poudaril, da izvažamo baje poljske pridelke in žito. Vi veste, da smo se borili za to, da bi dobili Unrino žito, ki bi nam sedaj z vso pravico pripadalo, in da so nas ravno obrekovali, da izvažamo žito, in jemali tudi za argument, da nam žita ne dajo zato, ker smo pomagali bratski Albaniji z žitom in poljskimi pridelki. To obrekovalje na isti liniji, kakor je delo naših sovražnikov v inozemstvu, na liniji zaviranja izgraditve naše države.

Mislim, da lahko na koncu odgovorim Dragoljubu Jovanoviću s tistim, s čimer sem začel: smešno je, ker pravi, da nima iluzij o obrambni sili naše male države, in smešno je, ker izraža bojazen in kleveta proračun, ki pomeni začetek gospodarskega plana izgraditve naše države. Kakor se je naše delovno ljudstvo pod Titovim vodstvom kljub oviram znalo osvoboditi, tako bo naše ljudstvo znalo pod istim slavnim vodstvom izvajati izgraditve svoje države, pa naj bo to našim notranjim in zunanjim sovražnikom prav ali ne. (Frenetično in dolgotrajno ploskanje.)

Potem so odgovorili na napade dr. Jovanovića ljudski poslanci Slobodan Penezić, Stjepan Prvić in Niko Petrović, kakor je bila seja končana.

Sledili sta posebni seji Zveznega doma in Doma narodov, na katerih je Ljudska skupščina z vzklikom sprejela osnutek obdržavnega proračuna za leto 1947 in finančni zakon.

Besede ministra Kidriča so bile sprejete z odobravanjem, nato pa s dolgotrajnimi protesti proti dr. Jovanoviću, ki je v želji, da bi dal svojim besedam naknadno drug smisel, stopil na govorniški oder, ni pa mogel priti do besede. Ljudski poslanci so ogorčeno zahtevali, da zapusti govorniški oder in dvorano.

Govorila sta nato ljudska poslanka Petar Stambolić in Obren Blagojević, ki sta oba zavračala dr. Dragoljuba Jovanovića.

Naslednji ljudski poslanec Radomir Todorović je govoril v istem smislu kakor dr. Dragoljub Jovanović in njegov predgovorniki, tako da je bil tudi njegov govor spremljan z nerazpoloženjem in protesti ljudskih poslancev. Ostro ga je zavrnili ljudski poslanci Slobodan Tenezić.

Po govorih ljudskih poslancev Stevana Pročića in Ninka Petrovića, ki sta prav tako obsodila nastop dr. Dragoljuba Jovanovića in Radomirja Todorovića, je bila lista prijavljenih govornikov izčrpana.

Predsednik Josip Vidmar je sporočil, da je razprava o obdržavnem proračunu za leto 1947 končana.

Oba sveta Ljudske skupščine FLRJ sta imela potem posebni seji zaradi sprejema proračuna. Po novem poslovniku so glasovali v celoti. Noben ljudski poslanec ni glasoval proti proračunskemu predlogu. V Zveznem svetu je glasovalo 263, v Svetu narodov pa 127 poslancev.

Na ta način sta bila splošni državni proračun in finančni zakon za leto 1947 končno sprejeta v Ljudski skupščini.

Prihodnja skupna seja Zveznega sveta in Sveta narodov je bila določena za ponedeljek ob 10. dopoldne.

Naš narod bo izbojeval zgraditev svoje države ne glede na to, ali bo to našim notranjim in zunanjim sovražnikom prav ali ne

Beograd, 30. marca.

Včeraj popoldne je bila skupna seja obeh svetov Ljudske skupščine FLRJ. Prisostvoval ji je tudi predsednik vlade maršal Tito s člani vlade, katerih prihod so pozdravili ljudski poslanci z dolgotrajnim vzklikanjem.

Seji je predsedoval predsednik Sveta narodov Josip Vidmar. Ko je tajnik Zmo Milojević prebral zapisnik prejšnje seje, so nadaljevali razpravljanje o predlogu splošnega državnega proračuna in predlogu fi-

nančnega zakona. Prvi je govoril dr. Mijoš Popović, za njim pa Imre Filaković, ki sta se izjavila proti proračunu.

Nato je dobil besedo dr. Dragoljub Jovanović, čigar govor je pomenil napad na predloženi proračun. V svojem govoru se je neugodno izrazil o moči obrambe malih narodov in je ob tej priliki izrazil tudi dvom nad našo obrambo ter napadel Jugoslovansko armado, kar je izzvalo v skupščini ogorčene in odločne proteste ljudskih poslancev.

Odgovor ministra Borisa Kidriča dr. Dragoljubu Jovanoviću

K besedi se je priključil minister za industrijo v zvezni vladi Boris Kidrič, ki je odgovoril dr. Jovanoviću in dejal:

»Tovariši ljudski poslanci! Vsaka stvar ima svojo logiko. V tem smislu je povsem logično, če so se danes oglašili g. Dragoljub Jovanović in peščica njegovih ljudi, logika pa se je pokazala v še ostrejši luči. G. Dragoljub Jovanović si je drgnil danes pred to skupščino in vso deželo izjaviti, češ da nima iluzij o obrambni sili naše slavne armade, (protesti v dvorani in klic: »Sramota!«), da nima iluzij o obrambni sili te naše slavne armade, ki je premagala okupatorja, te naše slavne armade, ki je premagala agente tujih imperialistov, in te naše slavne armade, ki je osvobodila našo deželo. (Viharno ploskanje v vsej dvorani. Vsi poslanci so vstali in dolgo ploskali.) O tem nima iluzij.

Tovariši ljudski poslanci, če dovolite nima iluzij o obrambni sili take armade, ni čudno, da napada proračun, ki je uvod v to, da naša dežela ne bo več industrijsko zaostala, marveč bo industrijsko in gospodarsko močna in skupaj s poljedelstvom neodvisna od inozemstva in neodvisna od teženj tujih izkoriščevalcev. (Viharno ploskanje.) G. Dragoljub Jovanović in drugi torej tega proračuna niso napadli zaradi nekih dozevnih formalnih nedostatkov, tega proračuna niso napadli zaradi te ali one podrobne postavke v proračunu, temveč so ta proračun napadli zato, ker je nadaljevanje tega, kar se je začelo v narodnoosvobodilni borbi, kar je prišlo z osvoboditvijo naše dežele in kar mi sedaj pod slavnim Titovim vodstvom dovršujemo. (Burno ploskanje in vzklici: »Tako je!«)

Napad na ta proračun je napad na naš plan industrializacije in elektrifikacije, napad na ta proračun je napad na izgraditve naše države, je napad na popolno ekonomsko neodvisnost naše dežele. (Vzklici: »Tako je!« Ploskanje.)

G. Dragoljub Jovanović in drugi so segli v tem napadu po starih in že znanih metodah, s katerimi so napadali tudi druga naša dejanja, storjena v korist našega ljudstva in krepitve naše države. G. Dragoljub Jovanović in drugi so predvsem pokazali željo, da bi razdvojili zvezo delavcev in kmetov, hoteli so pokazati, da gre baje vsa tolika akumulacija, določena v tem proračunu, in da gre baje vsi izdatki na račun širokih potrošnikov, to je na račun kmetov. Po vsem je g. Jovanović govoril, da bo davek na promet proizvodnje pomenil povečanje in podražitev naših industrijskih cen.

Mož najbrže namenoma pozablja, da se nobena industrijska cena, razen cene luksuznih cigaret v letu

1946. in 1947. ni povečala, temveč nasprotno, da so cene padle. (Tako je! Ploskanje.) Namenoma tudi pozablja, da stopnje davka na promet proizvodov ne pomenijo nove stopnje na dosedanje cene, temveč stopnje v okviru dosedanjih cen, ki so, kot rečeno, neprestano padale. Pozablja tudi, in prepričan sem, da tudi to namenoma pozablja, da so v nasprotju s padanjem cen industrijskih proizvodov v letih 1946. in 1947. rastle iste cene, ki jih je država določala za poljske pridelke in da so se s tem zapirale skarje razlike med cenami industrijskih izdelkov in poljskih pridelkov. Ne bom rekel, da smo skarje med cenami industrijskih izdelkov in poljskih pridelkov, ki smo jih podedovali, že dovolj zaprli, toda vsak kmet je lahko spoznal, da jih sistematično zapiramo. (Klici: »Tako je!« Ploskanje.)

Ljudje, ki nočejo izgraditve naše države, bodo seveda napadali naše dohodke, napadali bodo našo akumulacijo in pokušali obrekovali našo akumulacijo, da je taka, kakršna je bila nekdo. G. Dragoljub Jovanović dovolj pozna ekonomijo, da bi lahko poznal razliko med zneskom povprečne profinite stopnje v stari kapitalistični Jugoslaviji in zneskom akumulacije sedaj, ne glede na to, da je bila takrat kapitalistična, sedaj pa je socialistična.

Potem je minister Kidrič govoril o borbi proti naraščanju cen in o izvoru akumulacije in dejal:

»Gospod Dragoljub Jovanović in drugi nastopajo baje kot advokati kmetov. Pravijo: »Ne dajte denarja za industrijo, dajte kmetu poceni, dajte mu več denarja, pa bo lažje kupoval.« Tovariši ljudski poslanci, naša ljudska država se nikoli ni bala govoriti o težavah, ki jih imamo. Ni se bala govoriti o nedostatkih, ki so še, vedno je težila za tem, da odkrito pokaže nedostatke in da mobilizira naše ljudske množice za borbo za njihovo odstranitev. Zato bi ne rekel, da ima kmet premalo denarja, temveč da imamo premajhno industrijsko proizvodnjo, da bi kmet lahko kupil vse, kar potrebuje. Osnovna stvar je povečanje industrijske proizvodnje, pomnožitev tega, kar mora nuditi kmetu na njegovem trgu, to pa pomeni uresničevanje industrializacije. Industrializacija ni nekaj, kar je ločeno od interesov kmečkega ljudstva, industrializacija v enak meri koristi delovnemu inteligentu in koristi naši domovini. Ne po tistem receptu, ki nam ga iz povsem prozornih nagibov dajejo g. Dragoljub Jovanović in drugi, temveč po poti industrializacije bomo dvignili življenjski standard našega kmeta. (Ploskanje.)

Se ena jasna stvar je, ki jo kažejo vsi ti nastopi. Na eni strani

nam govorijo, da smo obremenili potrošnike, obrekovali, da pomeni industrializacija neko drugo pot, ne pa poti, ki je v korist delovnemu kmetu. Vsi po vrsti so povsem jasno povedali, prvi, drugi in tretji, da ne dvomijo o realnosti našega proračuna. Precej jasno je, da ta veliki proračun, ki pomeni velik plan, ki pomeni finančni uvod v naš petletni plan, da ta veliki proračun ni po volji vsem tistim, ki nočejo gospodarske izgraditve naše države.

V tem, da jim gospodarska izgraditev našega ljudstva ni po volji, v tem se skriva njihov dvom, ali bomo ta proračun uresničili ali ne. Je pa še enaj drugi.

Sedaj kupujemo v inozemstvu stroje. Posrečilo se nam je skleniti pogodbo s Českoslovaško. Pogajamo se v inozemstvu tudi z drugimi deželami. Pogodbe sklepamo na osnovi obojestranskega uvoza in izvoza. Izvažamo tisto, kar lahko in uvažamo stroje. Začela se je bila vrsta spletk proti tem našim pogajanjem. Mi vemo, da so bili naši sovražniki tako v tej deželi kakor tudi v inozemstvu, ki so hoteli tudi našim prijateljem in bratski in prijateljski Českoslovaški republiko dokazati, da ne bomo sposobni, niti da bi dejansko uresničili to investicijsko pogodbo.

V tej bojazni, v izražanju in podarjanju te bojazni, se ne skriva nič drugega nego le pomoč tistim našim sovražnikom, ki res žele, da bi svojih obveznosti ne mogli izpolniti. (Odobravanje.) Mi pa, ki vemo, kaj pomeni borba, ki tudi vemo, kaj po-

nam govorijo, da smo obremenili potrošnike, obrekovali, da pomeni industrializacija neko drugo pot, ne pa poti, ki je v korist delovnemu kmetu. Vsi po vrsti so povsem jasno povedali, prvi, drugi in tretji, da ne dvomijo o realnosti našega proračuna. Precej jasno je, da ta veliki proračun, ki pomeni velik plan, ki pomeni finančni uvod v naš petletni plan, da ta veliki proračun ni po volji vsem tistim, ki nočejo gospodarske izgraditve naše države.

Sedaj kupujemo v inozemstvu stroje. Posrečilo se nam je skleniti pogodbo s Českoslovaško. Pogajamo se v inozemstvu tudi z drugimi deželami. Pogodbe sklepamo na osnovi obojestranskega uvoza in izvoza. Izvažamo tisto, kar lahko in uvažamo stroje. Začela se je bila vrsta spletk proti tem našim pogajanjem. Mi vemo, da so bili naši sovražniki tako v tej deželi kakor tudi v inozemstvu, ki so hoteli tudi našim prijateljem in bratski in prijateljski Českoslovaški republiko dokazati, da ne bomo sposobni, niti da bi dejansko uresničili to investicijsko pogodbo.

V tej bojazni, v izražanju in podarjanju te bojazni, se ne skriva nič drugega nego le pomoč tistim našim sovražnikom, ki res žele, da bi svojih obveznosti ne mogli izpolniti. (Odobravanje.) Mi pa, ki vemo, kaj pomeni borba, ki tudi vemo, kaj po-

nam govorijo, da smo obremenili potrošnike, obrekovali, da pomeni industrializacija neko drugo pot, ne pa poti, ki je v korist delovnemu kmetu. Vsi po vrsti so povsem jasno povedali, prvi, drugi in tretji, da ne dvomijo o realnosti našega proračuna. Precej jasno je, da ta veliki proračun, ki pomeni velik plan, ki pomeni finančni uvod v naš petletni plan, da ta veliki proračun ni po volji vsem tistim, ki nočejo gospodarske izgraditve naše države.

Se ena jasna stvar je, ki jo kažejo vsi ti nastopi. Na eni strani

Fašistični zločinec ubil generala Swierczewskega

Varšava, 30. marca. PAP poroča: Dne 28. marca je padel ob 10. uri dopoldne ob času službene inspekcije na cesti Sanok-Valigrud od zločinske krogle ukrajinskih fašistov generalni polkovnik Karol Swierczewski, namestnik ministra za narodno obrambo, bivši komandant II. poljske armade.

Pokojni generalni polkovnik Karol Swierczewski se je rodil v Varšavi 22. januarja 1897 v delavski družini. V velikih dneh Oktobrske revolucije leta 1917. se je pridružil ruskim delavcem in kmetom in skupaj z njimi branil mlado sovjetsko državo pred inozemsko intervencijo in belogardiističnimi generali. V teh bojih je bil dvakrat ranjen. Po končani državljanski vojni se je posvetil vojaškemu poklicu.

Ze v prvih dneh nemško-italijanske intervencije v Španiji je Swierczewski pohitel na pomoč španskemu ljudstvu. Pod imenom »general Valter« je kot poveljnik 14. francoske brigade in pozneje kot poveljnik 35. divizije odlično sodeloval v vseh važnejših akcijah ter se proslavil zlasti pri obrambi Madrida, v bojih za obrambo Teruela in z zavzetjem trdnjave Belcite. Njegov vojaški talent je prišel do izraza zlasti v težkih dneh leta 1938., ko se je zaradi tehnične premoči fašistov omajala republikanska fronta v Aragoni.

Vojaške izkušnje, ki si jih je pridobil v Španiji, so ga uspešile, da je v drugi svetovni vojni odigral pomembno vlogo. Bil je eden prvih tvorcev poljske armade ter je odlično sodeloval v borbi proti hitlerjevskim napadalcem. Po ustanovitvi prve poljske armade na ozemlju Sovjetske zveze je med ofenzivo Rdeče armade leta 1944. na poljskem ozemlju organiziral drugo poljsko armado in prodir na čelo te armade čez Odro ter osvobodil vse ozemlje Lužiških Srbov. Obenem

je ščitil desno krilo armade generala Zukova, ki je pridrala proti Berlinu. Po končanih vojnih operacijah je bil Swierczewski imenovan za generalnega polkovnika. Temeljito je organiziral vojaško okrožje Poznanj. Konec leta 1945. je bil imenovan za drugega namestnika ministra za narodno obrambo. Za svoje zasluge je dobil najvišja odlikovanja Poljske, Sovjetske zveze, Jugoslavije in Českoslovaške.

Sožalje maršala Tita

Beograd, 30. marca. Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je poslal ob tragični smrti generalnega polkovnika Swierczewskega naslednjo brzojavko maršalu Poljske republike Roli Zymierskemu:

V zvezi s tragično smrtjo enega izmed največjih sinov prerajene Poljske, vašega sodelavca generalnega polkovnika Swierczewskega, ki je padel kot žrtev gnusnih zločincev in izdajalcev poljskega naroda, sprejmite, gospod maršal

Za vodovodne naprave v Beli Krajini je bilo v preteklem letu porabljenih 1.620.000 din

V Beli Krajini je preskrba z vodo zelo pereč problem. Pokrajina sama ima kraški značaj, kjer padavine v kratkem času odtečejo v podzemne tokove. Talne vode in močnih studencev z zdravno pitno vodo ni. V ozkih naplavinjskih pasovih ob Kolpi je morda dobri talno vodo, kar pa bi bilo treba se podrobno proučiti.

V pretekli dobi si je ljudstvo pomagalo z primitivnimi kapnicami. Pred leti je bivši higijski zavod zgradil v Beli Krajini več vodnjakov. Po večini so ti izven vasi, grajeni globoko v kraških kotanjah, dostopi do njih so zelo neprimerni, strni, v zimskem času nevarni. Za severozapadni del črnomeljke koline, vključno Črnomelj, je bil zgrajen gravitacijski vodovod z zajetji pri Blatinu pod Vrščami. Vodovod, izpeljan vzdolž železniške proge od Semeča do Črnomlja, že dolgo ne zadošča potrebam prebivalstva. Prebivalstvo Črnomlja je prisiljeno uporabljati vodo, ki jo daje železniška uprava na razpolago iz svojega rezervarja, kamor črpa vodo iz potoka Dobličanke. Voda ni čista ter pomeni stalno nevarnost okuženja. Poleg tega tudi cevovodno omrežje v Črnomlju na več mestih pušča.

Največje pomanjkanje vode trpe visoko ležeče vasi na pobočju Gorjancev od Jugorjev severozapadno od Metlike do Božakovega ob Kolpi. Edini izvir v tem predelu je studenec »Obre« pod Metliko. Studenec je tipično kraški, ob deževju je voda popolnoma kalna, dostop do njega pa zelo strm. Iz tega studenca je bila preskrbljena z vodo samo Metlika.

Na hrvoški strani je več manjših visokoležečih studencev, ki gravitirajo proti Beli Krajini. Po dogovoru z zastopniki Hrvatske smemo računati, da bodo najmočnejša od teh studencev »Jamnik« odstopili za preskrbo naših krajev. Vendar pa ta studenec ni tako močan, da bi mogel kriti vse potrebe tega dela Bele Krajine.

Za rešitev vprašanja preskrbe Bele Krajine z vodo je izdelan generalni projekt, ki zajema vso pokrajino. Po projektu bi obstoječi vodovod v severozapadnem delu od Črnomlja se nadalje oskrboval Semeč z okolice in ostala naselja vzdolž proge do Črnomlja. Za preskrbo severnega dela Bele Krajine vključno Metliko je bilo predvideno zajetje studencev s področja Hrvatske. Ker pa nam bo, kakor že rečeno, od teh studencev na razpolago samo izvir »Jamnik«, bo treba prvotni projekt zaradi nezadostne množine vode spremeniti. Metliški vodovod, ki je bil zgrajen le začasno do uresničenja gornjega projekta, bo treba izboljšati s čistilno napravo. Nizko ležeči kraji bodo dobili vodo iz studenca Jamnika, visoko ležeče vasi pa bo treba, ako ne bo druge možnosti, oskrbeti s kapnicami.

Za ves ostali del Bele Krajine z okoli 16.000 prebivalci vključno s Črnomljem, je predviden skupinski vodovod. V Črnomlju kotlini je več močnih studencev. Vsi so tipično kraški in leže nizko. Najugodnejšo lego za skupinski vodovod ima izvir Dobličanke, južno od vasi Dobličke, ki ima nekako središčno lego z ozirom na potrošno področje. Brez predhodnega čiščenja in sterilizacije ta voda ne bi bila uporabna za vodovod. Po obsegu bi bil to največji skupinski vodovod v Sloveniji. Skupni obseg rezervarjev je preračunan na 2400 m³, dolžina cevovodov na 240 km, stroški bi znašali okrog 175 milijonov dinarjev. Jasno je, da ni mogoče misliti na

uresničenje tako velikega načrta v kratkem času, zato je bilo nujno potrebno, da se v krajih, kjer je najboljše pomanjkanje vode zgradi začasne naprave, ki bi se kasneje po možnosti vključile v celotni projekt.

S tem namenom so že pred okupacijo pričeli graditi čistilne naprave v Metliki in Črnomlju ter kapnice v Krasincu. Vsa dela so bila zaradi vojne prekinjena. Med okupacijo so se razmere glede preskrbe z vodo zaradi divjanja fašističnih tolp, ki so brezobzirno rušile in požigale naše domove, še močno poslabšale.

Vlada ljudske republike Slovenije se je zavedala žrtev, ki jih je do prinesla Bela Krajina v dobi osvobodilne borbe ter je določila poseben podpora za obnovo in gradnjo naprav za preskrbo vode v teh krajih.

V času največje suše je Uprava vod organizirala dovolj vode z avtocestno v one kraje, kjer so ostale kapnice zaradi porušitve hiš prazne. Da se omogoči dotok vode s treh obnovljenih poslopij v kapnice, je bilo napravljenih 1500 m žlebov in 750 m potokov, cevi iz pločevine, ki so jih razdelili med najpotrebnejše. Nadalje je bilo obnovljeno 10 vodnjakov: v Vranoviču, Cerkljavi, Tančji gori, Križevski vasi itd. Glavna dela pa so bila izvršena v Metliki, Črnomlju in Krasincu. Po programu Uprave vod je bilo določeno, da se dograje kapnice v Krasincu, čistilni napravi v Metliki in Črnomlju ter nadalje podaljša cevovod v Metliki do mestne klavnice v dolžini 330 m. V programu je bila tudi obnova obstoječega cevovoda v Črnomlju v dolžini 800 m in obnova kapnice v Svibniku.

Čistilna naprava v Metliki je prva te vrste v Sloveniji. Umazani vodi se dodaja primerna količina aluminijevog sulfata, ki ima lastnost, da združuje snovi, ki povzročajo kal, v kosmiče. Pri pretakanju vode skozi posebni bazen padajo kosmiči na dno, preostalo pa prestrežejo peščenji filtri. Tako očiščeni vodi se nato dodaja amon-klorid in hipo-klorid, ki vodo prečisti tudi bakteriološko tako, da je tudi v zdravstvenem oziru neoporečna. Čistilna naprava je bila dovršena v novembru, podaljšek cevovoda do klavnice nekoliko pozneje. Stroški za čistilno napravo in podaljšanje cevovoda so znašali 260.000 din, pri

gradnji so v precejšnji meri sodelovali Metličani s prostovoljnimi delom. V mesecu decembru je bila dovršena kapnica v Krasincu. Stroški so znašali 100.000 din.

Po obsegu največja dela v Beli Krajini so bila izvršena v Črnomlju. Graditi so pričeli konec julija. Voda, ki jo je doslej dobival Črnomelj iz železniškega rezervarja se bo še nadalje uporabljala le, da bo očiščena. Iz železniškega rezervarja bo voda dotekala po kratkem cevovodu v čistilno napravo. Fizikalno se bo voda prečiščevala na enak način kakor v Metliki, bakteriološko pa z dodajo plinskega klora.

Prečiščena voda se bo prečrpavala v 16 m višje ležeči dvodelni rezervar vsebine 120 m³. Iz rezervarja bo voda po novem vodu dotekala v obstoječe omrežje. Čistilna naprava, rezervar in cevovod so do grajen, razen manjših del in opreme v čistilni napravi. Čim bodo dobavljeni nadomestni deli dozacijske aparature, elektromotorji za črpalke in filterske šobe, bo čistilna naprava lahko pričela delovati. Istočasno s ostalimi deli je bil obnovljen del obstoječega vodovodnega omrežja. Stare cevi v dolžini 800 m, premera 80 mm so bile izmenjane z novimi cevmi premera 125 mm. Gradbeni stroški v Črnomlju so znašali okrog 1.300.000 dinarjev. Pri težakih delih je sodelovalo ljudstvo z udarniškimi delom. Obnova kapnice v Svibniku zaradi tehničnih ovir ni mogla biti v celoti dovršena.

Za vsa ta dela v Beli Krajini je bilo v preteklem letu potrošeno okrog 1.620.000 dinarjev. Kljub temu, da je novo ustanovljena Uprava vod pričela z gradnjo šele sredi sezone, so bila dela po programu v glavnem dovršena, oziroma bodo stavljena v uporabo, čim dosežejo za. kasneje dobave. Največje težave pri gradnji je povzročalo pomanjkanje zidarjev in ostalih delavskih moči, kar pa je razumljivo, ako upoštevamo, da so istočasno obnovljali železniško progo z mnogimi mostovi, dvigali vasi iz ruševin in celo gradili nova poslopja.

Z napravami, ki so bile zgrajene v preteklem letu, je bilo vsaj v neki meri rešeno pereče vprašanje preskrbe z vodo v Beli Krajini. V bodočih letih pa bo treba pričeti z uresničenjem opisanega generalnega projekta.

Stane Kandur

Reforma dohodnine

Z zakonom o davkih, ki ga je sprejela Ljudska skupščina FLRJ v decembru lanskega leta, so postavljene na osnovna načela naše davčne zakonodaje. Ta zakon, ki predpisuje osnovne določbe za posamezne davčne vrste, za odmero in pobiranje davkov, pooblašča zvezno vlado, da z uredbami predpiše natančnejše določbe za njegovo izvajanje. Tako je zvezna vlada z uredbo o davku na promet proizvodov že predpisala podrobne določbe za to davčno vrsto. Te dni pa je izdala še uredbo o davku na dohodek (dohodnini), uredbo o davku na dediščino in darila, in uredbo o trošarinah (zvezni Uradni list 25. t. m.).

Z uredbo o davku na dohodek je zvezna vlada v smislu 12. člena zakona o davkih predpisala naslednje oblike dohodnine:

1. **Davek na dohodek delavcev, nameščenecv in uslužbenecv** s posebno, za vso državo enotno davčno lestvico. Ta davek ustreza dosedanjemu davku po odbitku, vključuje pa tudi tiste davčne zavezance, ki opravljajo pretežno fizično delo in so doslej plačevali davek po določenih po-

stavki (hišni pomočniki, postrežniki, ulični prodajalci časopisov, smazilci obutve).

2. **Davek na dohodek kmetov**, za katerega je predpisana posebna lestvica. Ta davek ustreza dosedanjemu davku po oceni brez prijave.

3. **Davek na dohodek združenj** je nova davčna oblika, ki velja za kmečke delavne združbe, kmečke proizvajalne in predelovalne združbe in vse druge združbe z različnimi davčnimi stopnjami glede na vrsto združenja in značaj dohodkov, pri čemer se deloma uporablja lestvica davka na dohodek kmetov.

4. **Davek na dohodek družbenih organizacij** je prav tako nova davčna oblika. Zakon o davkih določa, da množične ljudske organizacije ne plačajo dohodnine od dohodkov iz tistih virov, ki so neposredno namenjeni njihovu cilju. Za ostale dohodke pa velja novi davek na dohodek družbenih organizacij.

5. **Davek na dohodek od zasebnih poklicev in od premoženja** velja za vse ostale davčne zavezance in ustreza v glavnem dosedanjemu davku po prijavi (po odmeri). Vključuje pa

tudi obdavčenje obresti, dobitkov, provizij in dohodkov od vrednostnih papirjev, deležev, patentov itd. Na te dohodke se davek plača z odtegnitvijo (doslej je veljal davek po odbitku). Pod to posebno davčno obliko spada končno tudi obdavčenje obresti, ki se opravljajo s potovanjem iz kraja v kraj, v tem primeru se plača davek v stalnih zneskih ali v odstotkih od prometa.

Za davek na dohodek od zasebnih poklicev in od premoženja predpisuje uredba minimalno in maksimalno lestvico. V mejah teh dveh lestvic predpiše vlade ljudskih republik progresivne davčne stopnje. Osnova za odmero tega davka je skupni dohodek letni dohodek v območju enega okraja (doslej v območju ljudske republike), pravnim osebam pa se bo tudi v bodoče odmerila dohodnina na osnovi dohodkov iz vse države.

Pri odmeri dohodnine se ne upoštevajo dohodki, ki so že obdavčeni s kakšno drugo obliko dohodnine. Tako se dohodki delavcev in nameščenecv iz službenega razmerja posebej obdavčijo, posebej pa njihovi dohodki od premoženja. Le dohodki od provizij za posredovanje se vračunajo v davčno osnovo.

Uredba pooblašča zveznega finančnega ministra, da predpiše navodila za izvajanje določb o davku na dohodek delavcev, nameščenecv in uslužbenecv; vlade ljudskih republik pa bodo izdale ostale podrobne predpise v mejah zakona in te uredbe.

Novi predpisi se bodo uporabljali pri odmeri dohodnine za leto 1946. dosedanjim zavezancem II. in IV. skupine. Predpisi o davku, ki se pobira z odtegnitvijo (o davku na dohodek delavcev in nameščenecv) pa se uporabljajo od prvega izplačila po dnevu, ko določena uredba velja (po 25. marcu t. l.).

79 milijonov din za nova stanovanja v Ljubljani

Pri stanovanjskem uradu v Ljubljani je danes 4904 prošnji za stanovanjske prostore, od tega 1370 prošnji za samsta stanovanja oziroma sobe. Zelo nujnih je 198 prošnji oseb, ki so bile službeno premeščene. Dlje je 270 prošnji vojaških oseb in 215 prošnji družin, ki stanujejo v ne-higijeničnih stanovanjih in jim morajo biti dodeljena nova.

Stanovanjski urad bo skušal rešiti stanovanjsko krizo v Ljubljani s tem, da bo v kratkem preselil iz Ljubljane na podeželja v razne dosedaj neizkoriščene gradove in zgradbe vse ustanove, ki niso vezane na mesto in mestu niso neobhodno potrebne. Tako se bodo v mestu izpraznile velike zgradbe, ki jih bodo preuredili v samske domove. Mestni ljudski odbor bo letos investiral v gradnjo stanovanjskih poslopj 78.800.000 din. Tako bomo dobili približno 200 novih stanovanj. Sicer pa bo mestni ljudski odbor letos tudi dokončal še vse nedograjene stavbe, kar bo dalo okrog 100 novih stanovanj. Obenem bo »Litostroj« gradil za svoje uslužbence stanovanjske zgradbe poleg podjetja. Stanovanjska zgradba za mesto Ljubljano po načrtu zgradila letos več enot in dvodružinskih hišic. S tem bo vsaj za prvo leto omiljeno pomanjkanje stanovanj v Ljubljani.

Ukinjenje carinarnice na albanški meji. Zvezni minister za zunanjo trgovino je na podlagi odredbe o ukinitju carinske meje med FLRJ Jugoslavijo in LR Albanijo izdal odločbo, s katero se ukinejo carinarnice ob albanški meji v Strugi, Prizrenu, Titogradu, Baru, Stenu in Bitolju.

Vzpostavitev pomorskega prometa med Istro in Dalmacijo. Naša trgovinska mornarica se pripravlja, da bo uvedla redne paroplovne zveze

Pulja z zapadno obalo Istre in s Trstom kakor tudi s dalmatinskimi mestni, zlasti z Reko, Zadrom in Metli. Na teh progah je predviden promet z večimi ladjami, ki bodo zadostili potrebam turizma.

Kdaj se lahko prodajo in koljejo jagnjeta. Zvezni minister za trgovino in preskrbo je predpisal, da se jagnjeta ne smejo prodajati in klati pred 1. majem. Da se prepreči klanje preveč mladih jagnjet, lahko določajo republikanski ministri za trgovino in preskrbo za svoja področja tudi poznejši datum svobodne prodaje in klanja jagnjet.

Posebne kuverte za letalsko pošto. Pošto ministristvo je dalo v prometu posebne kuverte s pisemskim papirjem za letalsko pošto iz posebnega lahkega papirja in sicer po ceni 0,50 din za komad. Ker se letalska dopolnilna taksa plačuje po teži pošiljke, je v interesu vsake stranke, da uporablja te kuverte, ki se bodo smele uporabljati samo za pisma, ki se pošiljajo z letali.

Obsodba članov teroristične VMRO pred sodiščem v Skoplju

Skoplje, 30. marca. V Skoplju je bila večera izrečena sodba v razpravi zoper člane teroristične VMRO Vanče Mihajlova s Konstantinom Terzijevim na čelu.

Na smrt z ustreliščijo in trajno izgubo političnih in posameznih državljanjskih pravic ter zaplenbo vsega premoženja so bili obsojeni: Konstantin Hristo Terzijev, dr. Vasil Ivanov, Kosta Nikolov Trenče, Metodije Popov, Blagov Gasteov, Nikola Popov in Asen Temov.

Nadalje so bili obsojeni: Ciril Silovski na odzvem prostosti s prisilnim delom za dobo 20 let in na izgubo političnih in posameznih državljanjskih pravic za 5 let, Toma Davkov na 20 let odzema prostosti s prisilnim delom ter izgubo političnih in posameznih državljanjskih pravic razen roditeljskih za 5 let, Boris Čarakičev na odzvem prostosti s prisilnim delom za dobo 15 let ter izgubo političnih in posameznih državljanjskih pravic razen roditeljskih za 4 leta, Georgij Gočev na 12 let odzema prostosti s prisilnim delom ter izgubo političnih in posameznih državljanjskih pravic za 3 leta, Milan Trajkov na 8 let odzema prostosti s prisilnim delom ter izgubo političnih in posameznih državljanjskih pravic razen roditeljskih.

V sodbi je rečeno, da so v javni razpravi ugotovili, da so vsi obtoženi, zvesti izdajalski smeri organizacije VMRO z Vančo Mihajlovom na čelu, takoj po osvojitvi makedonskega naroda in ustanovitvi LR Makedonije stopili v zvezo z agenti VMRO in jih začeli aktivizirati na ozemlju LR Makedonije. Razen tega so se povezali s sovražniki v tujini, da bi z gestom tako imenovane »samostojne Makedonije« pod pokroviteljstvom Angloameričanov odepili LR Makedonijo od FLRJ ter v njej zrušili ljudsko oblast. S tem so nameravali spremeniti LR Makedonijo v prizorišče tuje intervencije za oknitev ljudske demokracije v Novi Jugoslaviji. Da bi povzročili razkosanje FLRJ z odepitvijo LR Makedonije, so širili obtoženi lažno propagando, da jih pri njihovem delu podpirajo Angloameričani, ki so prevzeli pokroviteljstvo nad »samostojno Makedonijo« in jim obljubili vso pomoč za odepitev LR Makedonije od FLRJ. Ker niso imeli nikake politične opore v makedonskem narodu in so bili navezani samo na zločinske agente, so obtoženci organi-

Pričetek rednega civilnega letalskega prometa

S 1. aprilom se prične redni letalski promet na progah Beograd—Zagreb, Beograd—Ljubljana, Beograd—Sarajevo, Beograd—Titograd in Beograd—Tirana. Letos se bo civilni letalski promet vršil neodvisno od vojaškega letalstva. Opravilo ga bo državno podjetje »Jugoslovanski erotransport«, ki je pod nadzorstvom ministrstva za promet, in sicer na vseh progah vsak dan v obeh smereh. Uporabljena letala so zelo dobra in nudijo maksimalno varnost ter udobno in prijetno vožnjo. Poleg tega bo v aprilu pričela obratovati tudi Jugoslovanska-sovjetska družba za civilno letalstvo »Jus-tac«, ki ne bo prevažala samo potnikov, temveč bo imela tudi posebna letala za prevoz blaga. Vodstvo civilnega letalskega prometa bo letos uvedlo še nove nožne in mednarodne proge, zlasti turistične proge z morjem.

ziral teroristični center v Makedoniji z obtoženim Terzijevim na čelu ter podružnice v neklih delih vzhodne Makedonije. Za svojo organizacijo so pridobivali že od prej znane agente in teroriste VMRO, povezovali se pri svojem izdajalskem delu s sovražniki bolgarskega naroda, strnjenejmi okrog Petkova in Lulčeva v LR Bolgariji, ter se začeli povezovati tudi z monarhistični v Grčiji. Razen tega so obtoženi imeli v načrtu tudi atentate na ugledne vojaške in civilne predstavnike ter se pripravljali za diverzantske akcije na območju LR Makedonije in začeli tudi že izvajati te svoje zločinske načrte.

Sodbo je pozdravilo občinstvo z dolgotrajnim plaskanjem in vzkliki: »Živelo ljudsko sodišče!«

Dva nevarna roparja in vlomilca pod ključem

Organi Narodne milice v Ljubljani so te dni izsledili dva nevarna zločinka, ki sta v zadnjem času izvršila več vlomov in napadov v Ljubljani in bližnji okolici. Aretirani pekovski pomočnik Jože Grlic je napadel 18. t. m. blizu kolodvora Marjono Sušnik ter zahteval za eno denar. Ko je začela klicati na pomoč, se je prestrašil in zbežal. Na istem mestu je čez nekaj dni napadel Vrdljakovo ter ji hotel strgati iz rok ročno torbico. Vrdljakova pa se mu je postavila v bran, ga zgrabila za lase, podrla na tla in klicala na pomoč. Organi Narodne milice so takoj prišli in napadalec aretirali. Ze pred tem je Grlic napadel tudi nekoga trgovca z Viča v Podjurski ulici. Zahteval je od njega legitimacijo ter se izdal za organa Narodne milice. Ko je trgovec segel v žep po listino, ga je Grlic udaril z vso silo po glavi, tako da se je nezavesten zgrudil na tla, naskar mu je Grlic ukradel iz denarnice 14.000 din. Napadeni trgovec je dobil pri napadu sedem ran na glavi in ima tudi zlomljeno levo roko. Isti ropar je napadel tudi poštnega uradnika Furlana iz Ljubljane in mu povzročil tako težke poškodbe na glavi, da je njegovo stanje zelo resno.

Drugi aretiranec je Matija Jereb, po poklicu kovinotar iz Ljubljane. Jereb je že star vlomilec. Meseca februarja je pobegnil iz kazenskokorupcijskega zavoda. Najprej je šel iskat svoje pajdaje v Maribor, Zagreb, Ljutomer in Celje, končno pa se je vrnil v Ljubljano, kjer je v kratkem času izvršil tri vleme. V zadnji Kozarje je ukradel raznega blaga za 7000 dinarjev, iz gostilne Mahnič je odnesel blaga za 5000 din, v gostilni Poljske v Šibeniki ulici pa je ukradel raznega blaga za 10.000 din. Nakradeno blago je nosil nekim ženskam na Viču, ki so ga razpečevale in prodajale. Oba zločinka sta bila izročena sodišču.

Teden dni med praškimi gledališči

Gledališko življenje v Pragi, ki je veljala pred nemško zasedbo 1939. leta za eno prvih teatarskih središč Evrope, je tudi danes mogoče razgibano, barvito in zanimivo. Pestrost praškega gledališkega življenja se kaže tako v stilu posameznih predstav, ki gre iz ene skrajnosti — skoraj pretirane umerjenosti in ustaljenosti — na drugi strani v skrajne modernistične poskuse; kaže se že v najbolj zunanji podobi, v arhitektoniki gledaliških stavb od starih baročnih gledališč do modernih kinematografskih dvoran; in kaže se končno tudi v sporodu teh gledališč, ki združuje prav vse, od antike z Ajshilom, pa preko Molièra in Shakespeara, ki ga igra hkrati v starih različnih praških gledališč, mimo klasičnih in novih del domače dramske književnosti do zadnjih modernih dram s tematiko iz let te vojne. Prav tako raznolika kot zunanja podoba praških gledališč, stil njihovih predstav in izbira repertoarja pa je tudi kvaliteta njihovega dela.

Če štejemo vsa gledališča, katerih sporedne najavljajo dnevni časopisi, jih je danes v Pragi sedemnajst. Seveda so prišli sem vsi odliki z manjšimi komornimi gledališči, mladinskimi, opernimi itd. Dve od teh sta operni, tako da je resnejših dramskih gledališč šest ali sedem.

Osnredne praško gledališče je še vedno znamenito »Narodni divadlo« (Narodno gledališče), ki igra hkrati v starem poslopju ob Vltavi in v prejšnjem Stavovskem gledališču, v prvem največji opere in večja dramska dela, v drugem drame in komedije. Po zunanosti oziroma po velikosti avditorija te Narodni divadlo, o katerem v Ljubljani pogosto beremo in govorimo, prav za prav razočara, če prvič stopiš vanj. Parter ima komaj tri vrste sto-pov, kar naša Opera in se ti zdi prvi pričakovani majhen, presneti pa izredno raz-sežna tretja dimenzija: lože, balkoni in galerije so naloženi tako na visoko, da ima zadnja galerija višino devetega nadstropja. Po zunanosti je drugo praško operno gledališče, »Velika opera 5. kvetna« (poslopje prejšnjega nemškega gledališča), mnogo impozantnejše. Pa ne samo zunanja podoba,

tudi uprizonitev »Prodane neveste« v Narodnem divadlu je bila dokaj manjši dogodek kot sem pričakoval. O dilematizmu v praških gledališčih res ni mogoče govoriti, prav v nobenem izmed devetih, ki sem jih videl v tih dneh, značilna pa je bila v mnogih izmed njih precejšnja povprečnost. Prav tako je bila tudi predstava »Prodane neveste«, ki jo je režiral Ludek Mandaus. Praška gledališka kritika priznava, da dobrih tenorjev v Pragi danes močno primanjkuje. Najuspešnejša figura v tej predstavi je bil tako Kecal (E. Haken), vendar je igralsko zaostajal prav za vsemi ljubljanskimi. Najbolj pa je motila neprijetna scena: na dvodimenzionalni kulisi v ospredju n. pr. je bila naslikana hiša z nageljski in z vsem vred. Mirno lahko sodimo, da smo videli v predlojenih letih v ljubljanski Operi vrsto »Prodanih neveste«, ki te niso le dosegale.

Dokaj boljša je bila dramska predstava v Narodnem divadlu: Molièrovo »Scapinove zvijače«. Režiser Jaroslav Prucha je postavil to komedijo na oder brez prehudih eksperimentov, ki so značilni za mnoga praška gledališča, in je dal solidno, živo predstavo. K temu sta ji pomagali zlasti dve odlični kreaciji, Ladislav Pešek kot Scapino in Stanislav Neuman kot Leandrov oče. Izmed dramskih del igrajo v Narodnem divadlu te dni še Ajshilovo »Oresteo«, od Francozov Mauricia, od sovjetskih dramatikov Pogodina (Kremeljski zvonovi), od domačih del pa Capkovo »Mater«. Se vedno žanjejo velike uspehe in iskreno zanimanje Borovi »Razgirci«, ki jih igrajo pod naslovom »Noc v Hlubokem«. Zal je bila edina predstava v tem času dan po našem odhodu. Operni spored obsega klasična domača in svetovna dela: Smetano, Dvoraka, Mozarta itd.

Drugo veliko praško gledališče je »Divadlo 5. kvetna«, ki je dobilo imo po dnevu osvoboditve Prage in ima ločeno opero in dramo. »Velika opera 5. kvetna« dela v poslopju nekdanja nemškega teatra in je največje in največja praško gledališče. Tudi ta izbira dela iz »železnega opernega repertoarja«. Zdal igra »Mada-

me Butterfly«, »Bohème«, »Traviato«, »Aido« in »Fausta«. Medtem ko so predstave v Narodnem divadlu po večini še v starem, preizkušenem slogu, pa teži »Velika opera« za modernjšim izrazom. Tudi je menda »Prodane neveste«, ki jo pojejo v tem gledališču istočasno kot v Narodnem divadlu, precej drugačna od one. Režija je moderna, scena originalna, mnogo pevskih in baletnih vložkov itd. Pražani ta poskus odklanjajo in hočejo »Prodane neveste« tako, kakršno daje Narodni divadlo. Zelo dobra pa je uprizonitev Gonodovega »Fausta« v tem gledališču. Režiser (J. Fiedler) sicer ni težil za prehudimi eksperimenti (le Valpurgina noč je modern balet), dal pa je razgibano in barvito predstavo. Fausta poje Gustav Remec, Mefista Ladislav Mráz, Margaretto pa Jaroslava Vymazalova.

Drama tega gledališča, »Cinohra 5. kvetna« pa je »Dlouhi tidi«, v spodnjih prostorih moderne stavbe. Tam uprizorjajo zdaj največ Shakespeareove »Uročno trgoglavko« in Gogoljevo »Ženitev«, pripravljajo pa Achardovo komedijo »Življenje je lepo«, torej sama ta, ki jih povzroča, da se ljubljanske gledališča. »Uročno trgoglavko«, ki jo igrajo pod naslovom »Zkročeni žene« (tak naslov, »Krotitev zle« je imel tudi prvi slovenski prevod te komedije), je bila zame najboljša izmed vseh predstav v praških gledališčih, ki sem jih videl v teh dneh in hkrati edina, ob kateri sem pomislil, da je ljubljansko gledališče le ne bi zmoglo. To pa iz dveh vzrokov: uprizonitvi je dal režiser (F. Salzer) čudovit tempo, kakršnega pri nas pogosto pogrešamo. S. Langová pa je zaigrala trgoglavko tako, da bi v našem ansamblu najbrž zamen iskali podobne. Čeprav je uprizonitev morda res malo karikirana, vendar ne gre preostalo preko meje shakespeareanskega humorja in je zares močno uspeša.

Poleg »Narodnega divadla« in »Divadla 5. kvetna« dela zdaj v Pragi še tretje gledališče, mestno gledališče. Tudi to je razdeljeno na dve poslopji, »a v velikom gledališču na Vinogradih in v Mest-

nem komornem gledališču. »Divadlo na Kral. Vinohradech« daje zdaj med drugim Shakespeareove »Macbetha«, Wildeve drame »Pahljača lady Windermerove«, Jiraskovo »Lucerno« in Werflovsko »Jakobowsky in polkovnik«. To so, podobno, idejno precej slabi drame iz leta 1939, po nemški zasedbi Poljske, uprizarjajo z vsemi cenenimi filmskimi trikii: čez rampo je razpeta tanci, na katero projicirajo oblake, na zavesi v ozadiju leže sence obsešenev in ključaste križi, v zraku bme bombniki, po odru vozijo s kolemi in avti. Igra sama pusti nezadovoljno razpoloženje, uprizonitev (režiser Jaromir Pleškot) pa je kar precej banalna, čeprav v stilu besedila.

Mestské komorní divadlo« sodi že po zunanosti med moderna praška gledališča. Tudi tam iščejo dokaj cenjenih slikov: pred pričetkom predstave je razpeto preko odra platno in na njem se vrste filmske reklame; med odmoru brni gramofon itd. Zdal igraj Molierovega »Skopuha«, Capkovo igro »Věc Makropolus« in »Prababico Mouretovno«, ki jo je napisal dober francoski pisatelj Jean Sarment. Če žoga vsebinsko in idejno ni kaj posebno zanimiva, jo pa odlikujejo močno duhoviti dialogi s pristnim francoskim espijem. Uprizonitev celotna pušča medel vtis, čuti se pomanjkanje močne režije, serije roke, dobre pa so nekatere povremne figure, zlasti Marija Rydlova, ki igra prababico.

Ob teh treh, prav za prav šestih gledališčih, pa dela zdaj v Pragi še vrsta drugih, modernih, med katerimi so nekatera vsaj zelo zanimiva. Med te sodi zlasti »Realističké divadlo«. To me je zanimalo že zaradi svojega imena, prav zaradi tega pa tudi zatočaroval. Ne vem sicer, če daje uprizonitev Steinbeckove igre »Ljudje in miši«, dramatisirane po istoimenskem romanu (hkrati vrte v Pragi tudi film po tem romanu), izhodišče za pravilno preloženje. Roman sam in tudi dramatisacija izven nekam pesimistično in je brez prave življenjske vredine, uprizonitev pa je bila brez močnih poudarkov in brez ostreje izražanih osrednjih vlog. Slaba part uprizonitve je zlasti eksperiment s surrealistično sceno, ki najmanj sodi prav v »Realistično gledališče«. Scena je nepregledna in

nerazumljiva, torej vse prej kot realistična, ne glede na to, da ni estetska. Realističké divadlo uprizarja v istem času še vrsto drugih del, tako O'Caseja, Rattignana, O'Neill, od domačih pa Šrameka in Bláho. Igrajo tudi Shakespeareovo komedijo »Kar hotete«. Vseh teh žal nisem videl, sicer bi si ustvaril morda drugačno mnenje o tem gledališču, ki je na dobrem glasu.

Po osvoboditvi nadaljuje s svojim delom tudi znano »avantgardistično« gledališče E. F. Buriana. To ima letos značko »D. 47. české moderní kulturní středisko« in igra v svoji dvorani, ki je najlepše urejena med vsemi modernimi praškimi gledališči. Značilen je že prvi vtis, ki ga dobiš ob vstopu v poslopje: v vestibulu in po stopnicah je stalna razstava surrealističnih slik, ki jim tečejo ugané vsebino, knjig z značilnimi naslovi (»Igralec razsvetljenega stoletja« itd.). Težko je zlasti te gledališče po eni sami predstavi, zlasti še, ker sem videl le dramatisacijo novele F. M. Dostojevskega »Stričkov sen«. Ta kaže skoraj odstop od pretriranega modernizma. Čeprav je uprizonitev igralsko in scensko stilizirana, je zlasti v sceni še dokaj preprosta in pregledna, vsakogar bolj kot na primer ona v Realističnem gledališču, igral-ske figure so močne in žive, tako da je predstava, če jo vzamemo v njenem stilu, zelo dobra. Vzporedno s tem pa uprizarja Burian n. pr. Maciř

